

SISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ..... 10 kor.
Negyedévre ..... 4 "
Helyben háshoz hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 "
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfői
ünnep után napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 9.
A szerkesztőség kéziratok visszadá-
sására vagy megörzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó
hivatalhoz intézendők.

XVIII. évfolyam 274. szám. Nagy-Várad. Vasárnap, 1912. december 1.

A KATHOLIKUS KÖR új palotája.

**Dr Belopotoczky Kálmán
fejedelmi alapítványa.**

Nagy-Várad katolikus társadalma részére örömet hirdetünk karácsony hónapjának első napján: teljesedésbe megy régi vágyunk, régi óhajunk, felépül a Katolikus Kör új, impozáns, hatalmas palotája.

Dr Belopotoczky Kálmán v. b. t. t. nyug. tábort püspök, a váradai káptalan nagyprépostja elhatározta, hogy a nagyváradai katolikus társadalmi életnek tágas, teljesen modernül föleserélt klubhelyiséget és hatalmas disztermet ad otthonul. Erre a célra már hetvenezer korona alapítványt letett a káptalannál és ígéretet tett, hogy a jövő év folyamán még száztízezer koronát ad ugyan ezen célra, úgy hogy egész adományának összege száznyolcvanezer koronát tesz ki. Ebből száznegyvenezer korona esik az építkezésre, a többi negyvenezer koronát pedig a berendezésre szánta a nagylelkű alapító.

Mélységes hálával, katolikus szívének egész lelkesedésével hajtjuk meg a nagyváradai katolikus közönség zászlaját Belopotoczky nagyprépost fenkölt lelke, apostoli buzgósága és fejedelmi bőkezűsége előtt.

Katolikus akciónknak eddig kimondhatatlan nagy akadály volt: a megfelelő otthon és kivált a szükséges nagyságu diszterem hiánya. Mikor a mai Katolikus Kör felépült, senki sem gondolhatott arra, hogy a kisdud makk aránylag rövid idő alatt „merész sudárba szök-

ken.“ Senki sem képzelhette, hogy a szerény keretek közt megindult katolikus társadalmi akció rövidesen át és át fogja hatni városunk katolikus társadalmának minden rétegét, hogy a nagyváradai katolikus közönség mozgalmi diadalmas szárnyalással ezreket és ezreket fognak magukkal ragadni s a kezdetben megszabott keretek oly rövid idő alatt szűknek fognak bizonyulni. A Katolikus Kör mai helyisége a vetítő esték számára is szűk, az ünnepélyeket, régóta másutt kell tartani, társas összejövetelekre, estélyekre, a társadalmi összetartást megerősítő kedélyes mulatságokra a Kör mai helyiségében gondolni sem lehet, mikor pedig a Katolikus Népszövetség a maga ezreivel megmozdul, nincs olyan helyiség Nagyváradon, mely ezt a hatalmas, lelkes keresztény tábort befogadhatná.

Szárnyalnánk, szállanánk, és szűk a terünk. Dolgoznánk, harcolnánk s a tábort nincs hol felvontatnunk. Megszaporodott a katolikus módon gondolkodó társadalom, ez a széleskörű család és e családnak nincs elégséges otthona.

Azaz csak nem volt. Belopotoczky Kálmán gyönyörűen modern és izig-vérig katolikus szociális érzése meglátta a mi akciónk legnagyobb baját és lelkének egy fönség-elhatározásával kimondta a „legyen!“ szót. Belopotoczky nagyprépost egyszerre, egy szavával elhárította a legnehezebb akadályt, mely a katolikus akciók minél szélesebb körre való kiterjesztése előtt állott.

Az egész katolikus közönség szívéből olvasott gróf Széchényi

Miklós megyés püspökünk, mikor személyesen ment el Belopotoczky Kálmánhoz adományát megköszönni és azonfelül külön átiratban is rendkívül meleg hangon fejezte ki örömét a nagy alapításért. Gyönyörűen írja Széchényi püspök a nagypréposthoz intézett átiratában többek közt a következőket:

„Ismerem Excellenciádnak nemes intencióját, tudom, hogy hatalmas gőcpontot akar teremteni, honnét a keresztény öntudat, a katolikus hitélet föllendülése, a „restaurare omnia in Christo“ gondolata gátat nem ismerő erővel áradjon szét; azért midőn Excellenciádnak alapítványát megköszönöm, lelkem mélyéből kérem a jó Istent, váltsa valóra Excellenciádnak törekvését s engedje, hogy eszméinek diadalában minél tovább gyönyörködhessék“.

Ezek a főpásztori szavak a legszebben jellemzik Belopotoczky Kálmán nagyprépost fenkölt tettének mélységesen benső, igaz, apostoli motivumait. Restaurare Omnia in Christo, megújítani mindeneket Krisztusban: ez a katolikus társadalmi szervezkedés célja, létalapja, jövő diadalának biztos záloga. Széchényi püspökkel együtt imádkozik minden hive, egész egyházmegyéje, de első sorban Nagy-Várad keresztény társadalma a nagy alapító, a modern kor szükségletét bölcs és hívó lélekkel megértő és cselekedni képes energiával létre hívó apostola: Belopotoczky Kálmán nagyprépost életéért, hogy — mint a megyés püspök oly igazán írja — eszméi-

Mozgósítás miatt

Heller és Deutsch

4000 pár női és férfi box, vagy lissé cipő közül választhat kedve szerint most 7 koronáért. Rendes ár sokkal több. Férfi és női posztó csizma, gyermek cipők és csizmák, sapkák, remek férfi kalapok rendkívüli alkalmi árakban december 25-ig.

Zöldfa-utca, Nagypiac-tér felőli végén levő áruházában 21. szám alatt. TELEFON 12-08.

nek diadalában minél tovább gyönyörködhessek.

Az ő eszméjének diadala Krisztus országának győzelme!

*

És most legyen szabad emlékezünk a káptalan egy másik nagylelkű tagjáról, dr. Karsch Lollion kanonokról is, aki most szenvedéstől meglátogatva, betegséggel küzd, de szenvedései közepette is mások könnyeit igyekszik letörölni, mások gondjait igyekszik eloszlatni. Karsch Lollion nemrég *ötvenezer* koronás alapítványt tett és pedig huszonötezer koronát adott a Szent Vince intézetnek szegény gyermekek nevelésére, huszonötezer koronát pedig a káptalani alamizna pénztár számára. Ugyanő már évekké elelőtt *hatvanezer* koronát tett le a Szent József fiunvelő intézet javára.

Karsch Lollion nem kívánta ez alapítványok közzétételét soha, sőt az ellen erélyesen tiltakozott. Most azonban kötelességünk róla is megemlékezni. Mikor főpapjaink egymás után teszik áldozataikat az Ur oltárára, hogy Szent László egyházmegyéje ismét régi fényében ragyogjon, hogy a katolikus hitélet ismét régi bensőségével fogja át ezrek és milliók szívét: mélyen meghatva kell meghajolnunk az előtt az ősz főpap előtt is, akinek nemes lelke a gyermekek, a szegénység és a jövő reménysége, az ifjúság sorsán aggódik s ezek jövőjén kíván könnyíteni.

Testvér a két alapítás, Karsché és Belopotoczkýé. Egyik a jövő kato-

likus társadalom gyenge, zsenge hajtásait erősíti, aggódó, bizó gondossággal, a másik pedig Isten dicsőségére otthont, tűzhelyet, várat épít nekik, a hol egymásra találjanak, egymást lelkesítsék, buzdítsák, a honnan a folyton erősödő, egyre merészebb lendületet vevő katolikus restauráció évszázadokon át sugározhatta ki az ut, az élet és az igazság vezéreszméit egész társadalmunkba, Isten dicsőségére, a Regnum Marianum boldogulására. *

A szerb bonyodalom.

Belgrádi szomszédainkkal támadt konfliktusunkban nincs semmi változás. A szerbek, úgy látszik, még mindig biznak az orosz támogatásban s ezért nem ejtették el eddigi követeléseiket, legfeljebb oda módosították, hogy nekik nem hadi kikötő kell, hanem kereskedelmi. Prohászka konzul ügye még nincs tisztázva, sőt úgy látszik, hogy e tekintetben sok takarni valójuk van a szerbeknek. Ezért a helyzet egyformán feszült és válságos.

*

Tudósításaink a szerb konfliktusról a következőket jelentik:

Hötzendorfi Konrád Bukarestben.

Bukarest, nov. 30.

Hötzendorfi Konrád hadseregfelügyelő tegnap délben 12 óra 25 perckor érkezett ide. Fogadtatására megjelentek a pályaudvaron Fürstenberg herceg osztrák-magyar követ, Kramilovics, a monarchia katonai attaséja, a bukaresti helyőrség magasrangú tisztjei Cramicanu tábornok vezetésével. Megjelentek továbbá: Coszteszku, a román ki-

rály adjutánsa és más notabilitások. Fürstenberg herceg a megjelenteket bemutatja a hadseregfelügyelőnek. Konrád a pályaudvarból a királyi palota elé kocsizott. Bukaresti tartózkodása alatt ott fog lakni. Délután két órakor udvari ebéd volt, amelyre Konrád felügyelőt meghívták. A délután folyamán tanácskozása volt, Aversku tábornokkal, a román hadsereg vezérkari főnökével. Ma jelen lesz a Szent József-templomban, ahol gyászmisét mondanak a király nővérének, a flandriai grófnőnek lelki üdvéért.

Minden változatlan.

Bécs, nov. 30.

A mértékadó körök felfogása szerint a helyzet semmit sem változott. Szerbia még mindig idegen segítségre számít, jöjjön az orosz vagy más oldalról és ragaszkodik előbb elfoglalt álláspontjához.

A Prohászka-ügy publikálása.

Bécs, nov. 30.

Prohászka konzul jelentését — beavatott körök híradása szerint — csak akkor publikálják, ha a külügyi kormány abban a helyzetben lesz, hogy Edl konzul személyes tapasztalatai alapján egészíthetik ki a jelentést.

Ghyka herceg Albániában.

Fiume, nov. 30.

Pénteken délben a Gődöllő nevű gözessel Fiuméből Cattaróba utazott Ghyka Albert herceg két előkelő albán, névszerint Dimitri Ilija, egy Bukarestben megjelenő albán lap szerkesztője és a bukaresti albán komité elnöke, továbbá Pierre Godjamasi komitéi titkár társaságában. A társaság esütörtökön reggel Bécsből érkezett Fiuméba, ahol az Európa szállóban szállottak meg. A herceg napközben néhány albán ismerőst

A TITKÁRNŐ.

— Leon Fraplé. —

Phebor kisasszony rut volt és boldogtalan volt; vigasztalanul és reménytelenül szenvedett a rutságában. Megérte harmincadik évét a nélkül, hogy férfi valaha egy mosoly könyöradományában részesítette volna.

De a szív nem törődik az arcz rutságával. Mint minden ifju leány, Phebor kisasszony is vágyakozott a szerelemre és hódolatra, mintha egyike lett volna a legszebbeknek.

Elnézte, hogyan szólitja el barátnőit egymásután a házasság édes kötelessége; csak őt nem kérte senki. S megismerte, mily örök sebeket ejt a közömbösség.

Mint a legtöbb bodogtalan koros leány, ki elkéservede nézi a világot, Phebor kisasszony is — okulva saját szenvedésein s ismerve a magárahagyottság vértanúságát — szeretetével és segítő kezével a szegényekhez fordult, különösen pedig azokhoz, kiket a magány fenyegetett.

Követve néhány öreg hölgy példáját, kik nem tudták, mittevék legyenek idejökkel és pénzüikkel, rendes látogatója lett egy kórháznak, hol minden délután megjelent, hogy

lelki és testi vigasztalást vigyen a betegeknek. Még többet is tett: elkövetett minden tőle telhelőt, hogy meglágyítsa a szívét az olyan emberek szüleinek és jóbarátainak, kik a miatt panaszkodtak, hogy megfélekedtek róluk.

Egyszer — az üdülők termében törént — egy ápolónő a következő megbízást adta át neki:

— Kisasszony, a hetes szám kérdezteti, nem volna-e oly szives, megírni egy levelet, melyet ő mondana tollba.

— Hogyne írnam meg!

A hetes szám, egy herkulesi termetű ácslegény típusa, egy szökehajú, értelmes arczu ifjuember, egy tuatra való késszurás miatt volt kezelés alatt, a melyek verekedés közben érték. Kezeit vastag kötelék akadályozta szabad mozgásukban.

Phebor kisasszony az ablakfülkében álló kis asztalnál hozzákészülődött az íráshoz; a hetes szám megállt előtte.

— Bocsásson meg, kisasszony — mondotta, hamarosan előkerített titkárnőjének szépségbeli fogyatékosására való tekintettel eléggé fesztelenül — fordulhattam volna ugyan kérésemmel bármelyik járó beteghez is, de az ember nem avathat be akárkit az ügyeibe. . .

Aztán meg nem is állok valami nagyon jó lábón a mondatkötéssel. . .

Phebor kisasszony megnyugtatta:

— Ha megengedi, hogy helylyel-közzel tanácsommal támogathassam, olyan lesz a levele, mintha élőszóval beszélgetne a ezimzettel.

— Tehát jól van, megkezdem:

„Kedves Benoit!

Azt kérdezed tőlem, miért kaptam azt a sok késszurást. Ne legyen semmi kétséged benne: természetesen asszonny van a dolgan. . .

A fűgén járó toll egy kissé megbotlik, de aztán megint összeszedi magát. A hetes szám szaporán beszél, de minden mondatnál kis szünetet tart, hogy megrágyja a következőket, úgy hogy Phebor kisasszony ráér, hogy gondolkozzék.

Minden csak a miatt történt, hogy a feleségem, Marguerite a legesinsabb valamennyi közt s mert én nem akartam türni, hogy gyötörjék. Nincs rá szükségem, hogy most adjam értésedre: Ha az ember olyan asszonnyra talál, a ki teszük neki, akkor csakis ő reá gondol. Mindenét odaadná érte; neki csak parancsolnia kell és az ember megmászna akár az ég magasságát is. . .

Nagy Karácsonyi Ocassió!

Raktárain összes cikkei november 18-tól deczember 31-ig leszállított árban árusítatnak.

Cziller Imre

nagyáruháza

Szent László-tér 1. Fiók-üzletek: Szent László-tér 6. és Rakóczi-ut 7. sz.

fogadta és közölte velük a bécsi albán konferencia megállapodásait. A társaság Cattaróba hajót bérel, mely Valonába viszi őket.

Csak kereskedelmi kikötő.

Páris, nov. 30.

Ama téves hír ellenében, hogy Szerbia katonai okokból kér adriai kikötőt, a szerb kormány kommunikét fog kiadni, hogy Szerbiának ez a követelése kizáróan kereskedelmi célt szolgál, ami kétségtelenül megfelel Ausztria és Magyarország kereskedelmi érdekének is, mert hiszen ekkor a kettős monarchia kereskedelmi forgalma is jelentősen megnövekszik.

Az utlevelek megszigorítása.

Budapest, nov. 30.

A hivatalos lap legközelebb fogja közölni, hogy Szerbiával szemben az 1910-ben kiadott utlevél kötelezettség megszigorítása újból életbe lép

Szerbia nem fél.

Beigrád, nov. 30.

(Saját tud.) Nikolics a szkupstina elnöke ma egy fővárosi lap munkatársa előtt fontos kijelentéseket tett. Többek között azt mondta az elnök, hogy Szerbia jóviszonyban kíván lenni a monarchiával, azonban a monarchia nem kívánhatja azt, hogy a nagydíjak árán visszafoglalt tengerpartot ne tartsák meg. Szerbia fegyverrel is képes lesz a jogát megvédeni. Az elnök véleménye szerint a monarchia másfélmillió katonát állíthat táborba, ezt azonban nem viheti Szerbia ellen, mert egyrészt Oroszország fogja lekötöni. Szerbia a balkáni szövetséges hadsereggel 500.000 embert állíthat ki. Ez az 500.000 ember sokkal vitézebben fog harcolni, mint a monarchia katonasága.

Béke a Balkánon.

A bolgár-török tárgyalások még sem hiúsultak meg, hanem békére vezettek. Legalább a török hivatalos lap azt jelenti, hogy aláírták a megállapodásokat, melyeknek legfőbb pontja, hogy Drinápoly török kézen marad, Szaloniki Macedónia egy részével autonómiát kap. A békekötést siettetette a bolgár hadsereg kimerülése és az a körülmény, hogy kedves szövetségesei a szerb és a görög nem siettek segítségére.

A háborúról szóló tudósításaink a következők:

A béketárgyalás.

Konstantinápoly, nov. 30.

Resid pasa belügyminiszter és Damad Ferid pasa, a szultán sógora, a főhadiszállásra indultak, hogy a megbízottak értekezletén részt vegyenek. A minisztertanács összeült s az egész éjjel együtt marad, mert bevárja a tárgyalások eredményét.

Konstantinápoly, nov. 30.

A külügyminiszter kijelentette, hogy a tárgyalás a legjobb úton van és reméli, hogy meglesz a fegyverszünet.

Konstantinápoly, nov. 30.

Az „Ikdam” értesülése szerint a török-bolgár tárgyalások tizennégy napi fegyverszünetnek a kötésével fognak véget érni, mely idő alatt a végleges békéről fognak tanácskozni. Egy unionista lap azt jelenti, hogy a bolgárok lemondtak Drinápolyra való igényükről, de a kavallai kikötőt kéri.

Békekötés.

Konstantinápoly, nov. 30.

A félhivatalos „Ikdam” jelenti: Törökország és a Balkán államok között a békére vonatkozó jegyzőkönyvet ma írják alá. Dri-

nápoly és Dedeagacs a környékkel együtt Törökországnak birtokában marad. Macedónia Szaloniki fővárossal autonómiát kap.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Az ellenzék a Ház előtt.

Budapest, nov. 30.

Az ellenzék új tanyája: az Országgház-kávéház.

Tíz óra tájon hozzávetőleg ötvenen voltak együtt a szövetkezett ellenzékiek. Köztük Just Gyula, Tóth János, Batthyány Tivadar gróf, Barabás Béla. Elhatározták, hogy várnak addig, amíg teljes számmal lesznek jelen s azután megkísérik a bevonulást.

Vagy 50-60 főnyi képviselő indult a Ház elé. Az utcán Pavlik rendőrfelügyelő eléjük állt:

— A kizárt képviselő urak nem mehetnek be, a többiek akadálytalanul bemehetnek.

— Lökjük félre, kiáltott Szmeccsányi György.

Erre Pavlik parancsot adott a rendőrkordonnak, hogy zárják el az utat, de a képviselők tömege visszanyomta a rendőrkordont. Ugyanakkor a rendőrök mögött hangzott a csendőrtiszt vezényszava:

— Szuronyt fel! — és a csendőrök jöttek is már szuronyt szegezve a rendőrség segítségére. A képviselők háta mögött álló Just Gyula, akit nem engedtek előre, indulatosan kiáltotta:

— Alávalóság! — menjünk.

A képviselők Tiszát s Lukácsot szidalmazva, eltávoztak.

A képviselőház ülése.

Elnök: Jankovich Béla.

Az elnöki előterjesztések után Kenedi

A toll tovasiklik bátran, gyorsan s alig észrevehetőleg remegve. A hetes szám, ki eleinte még habozott és tartzkodó volt, hamar megfélemedezik arról, a ki iródiákjának szegődött, és egészen átengedi magát érzéseinek és gondolatainak.

„Ismered Margueriteot, — szép természetével és szabályos vonásaival olyan, mint egy szobor.

De te is tudhatod, hogy a szépség mindig kihívja az irigységet és a féltékenységet. Főleg nagyon panaszkodni e miatt, mert aljában véve az is csak egy neme a csodálatnak. Nincs semmi, a mi jobban bántana egy asszonyt, mint...

A hetes szám keresi a megfelelő kifejezést: — Lássuk csak — „... mint ha nem törődnek vele...?”

— A közömbösség — mondja halkan Phebor kisasszony.

... mint a közömbösség, öreg Benoit-m. És itt van a bökkenő, Marguerite egy kisse mindig fenn hordja a fejét. Nos, a házukban lakó asszonyok bosszantották és csipekedték e miatt, mert ezt a tartását gőgnek hitték. Nem tudom, hogyan jutott eszükbe, hogy elnevezzék „kétlábú Dianának”, mert te is tudhatod, hogy Diana kutyanév. Kellemetlen szóváltások következtek, a férfiak is beavatkoztak a dologba s a helyzet tűrhetetlenné

vált. Megértheted, reggeltől estig nem szünetelt a veszekedés.

A toll önkénytelenül elernyedés, nyugtalanság jeleit adja

„Hogy ne legyek kénytelen megpofozni ezt a társaságot, melylyel egy kézmozdulattal elbánhattam volna, így szóltam Margueritehoz: — Kihurcolkodunk. A kiköltözés napján minden cókókunkat felrakom egy kézi kocsi. Köröskörül a gyalogjárón ott álltak a szomszédok és bíráló megjegyzéseket tettek a felrakódásra, ami nem volt könnyű dolog. De mi ügyet sem vetettünk esufondárosságokra. Közben, mikor indulni akartam a kocsi, nem tudom kihuzni helyéből, noha Marguerite hátulról minden erejéből tolt. Elképzelheted, hogyan mulattak ezen azok az emberek, s hogyan biztatnak bennünket efféle kiáltásokkal: — Hü... Hó!... Vesd el magad!... — hát még akkor, mikor mindjobban tűzbe jöttem és dühbe garultam.”

Az irás nyomoruságosan és gyarlón követi a tollbamondást s ennél a mondatnál megállt, képtelen, hogy lépést tartson a következővel:

„Végre két semmirevaló komédiás ugytett, mintha segíteni akarna nekünk. Ezzel a szeszszel olyant löktek a kocsinkon, hogy felborult, s magam is elestem. Ekkor aztán

persze nagyvége szakadt a dolognak: egy kisse erősen találtam félretaszítani a nevetőket, a mire azok előszedték a kézüket...”

Oh, az a szegény irás, mily zavartan bukácsol előre!

„Azok a fickók alaposan átluggatták a bőrömet s egész vagyonomat pozdorjává törték, de legalább nem bánthatták Margueriteot, mert még fedezhettem a visszavonulását. Ez is belekerült néhány lyukba, melyet az ujjasomon ütöttek. Most pedig ide vigyázz! Kimegyek az ispotályból s könnyen megeshetik, hogy azok a gyávák meglátják, milyen színe van a vérüknek...”

Az irás elállt.

— Elfáradt? — kérdezte a hetes szám, mikor már várt egy pillanattal.

— Nem fáradtam el, — szolt Phebor kisasszony. De többre becsülném a megtorlásnak más formáját, mert ez nagyon közönséges.

És keresi a formát. Természetesen, mert minden hiúságát arra vetette, hogy sikerüljön ez a levél.

Félig halkan magában beszél, lehajtja homlokát, hogy elrejtse rutságának közrehatását. A levél legyen gondos és sikerült. Dünnyögve mondja:

Az új csipke-áruházban

Nagyvárad, Kossuth-u.

Turul cipőüzlet mellett.

feltűnést keltő alkalmi áruk uri és női divatcikkekben, óriási választék keztyűk, férfi- és női gyermek eső- és napernyők, ridikülök, zürichi csipkék, aplikációk, stórok fehérneműk és kézmunkákban.

Géza az igazságügyi bizottság, Sándor János pedig a pénzügyi bizottság jelentését terjesztette be.

A kivételes törvények.

Lukács László miniszterelnök betérjeszti a „Háboru esetére kivételes intézkedésekről szóló” törvényjavaslatot.

Hazay Samu honvédelmi miniszter pedig a „lovak beszerzéséről” és a hadsereg élelmezéséről, járművek stb. beszerzéséről szóló javaslatokat.

A betérjesztett javaslatokat az igazságügyi és közigazgatási illetve véderő bizottsághoz utasították.

Ezután rátért a Ház

a jövő évi költségvetés tárgyalására.

Szabó János volt az első felszólaló, aki beszéde elején a magyar imperializmusról beszélt, majd áttért a külpolitikai helyzet eszterelésére. Nem hiszi hogy háboruba keverednének a szomszédos balkáni állammal, de ha erre kerülne a sor, reméli, hogy az egész magyarság egygyé fog forni abban a gondolatban, hogy ellenségünket megverjük. (Helyeslés.) Ezután néhány vicinális ügyet teszi szóvá. A keleti és nyugati pályaudvarok kibővítését föltétlenül szükségesnek tartja. A javaslatot elfogadja.

Lukács beszéde.

Lukács László miniszterelnök: A napokban olyan momentumok adták elő magukat, melyek kötelességévé teszik, hogy ezekre észrevételeit megtegye, megköszöni Giessweinnek legutóbb elmondott beszédét, aki a rája nehezédo nyomás ellenére megjelent itt a házban, hogy elmondja a költségvetéssel szemben való véleményét. Az az óhaja, vajha az ellenzék többi része is hasonlóan gondolkoznék és ott keresné a parlamentbe való bejutás utját, ahol Giesswein és nem ott, ahol esendőr és rendőr kordon kénytelen utjukat elállni. Nem tartja helyesnek, hogy a házon kívül csinálnak propagandát olyan ellenzéknek, a melyeknek létjogosultsága nincs. Minden nap újabb és újabb dokumentumát kapjuk annak, hogy a közvélemény helyesli eljárásunkat. Ezután válaszol Vajda és Mihályi beszédére. Ha

— Igen, szemet szemért — fogat fogért — ez a bevett szokás az egész világon. Még az ostobák, még a gyöngék is — ezek ugyan áruló fegyverrel élnek. Valami jobbat szeretnék, olyat, amit ezek az állatok és gyávák nem . . .

Keres . . . mindjobban elrejtve nagyon kevésbé meggyőző rutságát.

A hetes szám összevont szemöldökkel hallgatta.

Arca lassan-lassan felderül, úgy tetszik, mintha vállainak ereje homlokába helyezkedett volna át.

Es egyszerre csak félig-meddig gunyosan mosolyog. Mintha ezt mondaná: „Istennem, de kevés fantáziája van ennek az én irnokomnak; nincs egy jóra való gondolata sem; úgy látszik, nincs benne tulságosan sok furfang. Es folytatta a tollbmondást:

„Másnak az én helyemen nem volna sürgösebb dolga, mint szétütni a között a esürhe nép között; de . . . nem, meg akarom mutatni nekik, hogy egy asszony szépsége felül emel bennünket minden másan. Végig fogok sétálni a negyedünkön, hogy lássák, hogy nem haltam meg; de úgy fogok elmenni közöttük, kezemet zsebembe dugva, minden fenyegetés nélkül, mint az olyan ember, aki különb, mint ők. A fenéséges szerelem fölemel bennünket minden bosszuállás fölé. Margueriteot meg engem . . .

A toll, megkönnyebbülten és felszabadultan tova siet a papiroson. Az irás tovasklik, erőteljesen, szárnyasan és győzedelmesen, mint a szerelem, mint a szépség . . .

volt valaha igazságtalan vád, amellyel a magyar nemzetet és ennek ezidőszerinti kormányát a nemzetiségek elnyomásával vádolják, úgy a nemzetiségi képviselők vádjai azok. Minden polgár egyenrangú és egyenjogú ebben az országban, és ha volt valaha olyan időszak, a mikor a nemzetiségek nemcsak a parlamentből, hanem a közhivatalokból is félre tolattak, úgy ez a más időpontra nem alkalmazható. Egyes magyar lapok a Románia és Monarchia közötti viszonyt a saját álláspontjaik szerint kommentálják. Kijelenti, hogy a lapokban megjelent semmi néven nevezendő cikkekért, illetve annak tartalmaért a kormány a felelősséget nem vállalja magára.

Ezután áttér a választójog kérdésére. Kijelenti, hogy a javaslatot még ez év folyamán a Ház elé terjeszti. (Helyeslés.) Návay tegnapi felszólalása folyamán szóvá tette a közigazgatás államosítását. Ő is azt mondja amit Návay, hogy ha ez a nemzet élni akar, föltétlenül szüksége van arra, hogy a közigazgatás államosíttassék. (Úgy van. Helyeslés.) A kormány arra törekszik, hogy a nemzetiségi törvényt úgy fogják alkalmazni, hogy a nemzetiségek jogos érdekei megvédessenek, de ezt csak úgy tehetik meg, hogy a magyar nemzeti állam egysége csorbát ne szenvedjen.

Ezután a horvát kérdést teszi szóvá. Köszönettel veszi, hogy a horvát képviselők közeledtek a magyar nemzeti állam eszméjéhez. A kormány tudta, hogy a horvát-szerb koalíció szövetkezett a jogpárttal egy paktum alapján. Ezt azonban titokban tartották, a tegnap nála járt horvát képviselők azonban, beismerték ezt a szövetkezést, azt azonban, hogy a magyar államtól való elszakadást is programjaikba vették volna, valótlannak jelentették ki. Azok a kérdések, amelyek miatt ma Horvátországban kivételes állapotok vannak, máris rendezés alatt állnak. A vasuti pragmatika rendezése is utolsó stádiumban van már és most csak az utolsó simításokat teszik meg rajta. Reméli, hogy a kormány békés hajlandósága meg fogja hozni azt az üdvös eredményt, hogy Horvátországban mielőbb helyre fog állani az alkotmányos élet. Ezeket óhajtotta elmondani. (Eljenzés és taps.)

5 percz szünet.

Szünet után

Jankovich Béla megnyitja az ülést és folytatják a költségvetés tárgyalását.

Lengyel Zoltán azt tarja, hogy ha valaki mandátumot vállal, akkor kötelessége, hogy megjelenjen a Ház ülésein. Ha pedig nem tud megfelelni azoknak a követelményeknek, amelyeket választói reá biztak, akkor mondjon le. (Igaz, úgy van.) Nem helyesli, hogy az ellenzék a kordonok előtt játszik parlamentesdit és ezzel komikussá teszi önmagát. Ezután hosszú beszédben ismerteti a mostani helyzet keletkezését. Támadja Jnsthék politikáját, akik az önálló bank követelésével megbuktatták a koalíciós kormányt és most az általános választójog szeretlen követelésével előidéztek a juniusi eseményeket. (Igaz, úgy van. Helyeslés.)

Lengyel Zoltán az ülést kibeszéli. Az ülés vége két óraker volt.

Az Alkotmányt

megveheti naponta, vagy előfizetheti, ugyssintén az

„Élet”, „Nagyasszonyunk” „Zászlónk” és „Kis Pajtás”-t

a **Hegedüs Hirlapirodában**

Rákóczi-ut 5. — Telefon 1301.

Városatyá-választás.

Ma, vasárnap zajlik le Nagyvárad város két kerületében a városatyá-választás. A *váraljai* kerületben úgy lehet mondani, egyhangú lesz a választás, mert mindkét párt tagjai egy jelölt köré csoportosulnak.

Annál erősebb harcra van kilátás az *ujvárosi* kerületben.

Sajnos, ezuttal is a politika dominált mindkét párton a jelöléseknél s ennek az eredménye, hogy a polgárság igen tekintélyes része nincsen megelevedve egyik párt jelölésével sem. A jelöléseknél ugyanis ismét megnyilatkozott az a bár tagadott, de minden választásnál szembeünően felbukkanó törekvés, hogy a keresztény férfiakat háttérbe szoritják s mintha kegyelmet osztogatnának, vesznek fel néha napján egy keresztény jelöltet a listába.

Ezen eljárást mindég a jelöltek érdemeinek hangoztatásával igyekeznek takarni, mintha csak azoknál lehetne feltalálni ezeket az érdemeket, akik Mózeset követik.

Es ha a keresztény társadalom elégedetlensége hangot ad, azonnal felekezeti békétlenséget, antiszemitizmust kiáltanak az akarnokok lármás táborában és írásaiban.

A mostani jelölések is elégedetlenséget keltenek a keresztény társadalom tekintélyes részében s elégetlenségüknek kifejezést is adnak azzal, hogy az *ujvárosi* választásnál egyik párt jelölését sem fogadják el, hanem *Csatáry* József, *Szabó* Károly és ifj. *Monus* Sándorra adják le szavazatukat.

Ebben nem csak a keresztény öntudat ébredését látjuk, hanem világos jelét annak, hogy végre belátják annak a játéknak a végcélját, amelyet a város keresztény társadalma eddig, a pártpolitika örve alatt az élelmes de nagyhangú kisebbség üzött.

A városatyák választása ma, vasárnap, december hó 1-én lesz.

Várad-Ujvároson a *Bertsey* György és *Berkovits* Ferenc halálával és dr. *Halász* Lajos lemondásával megüresedett 3 helyre választanak.

A munkapárt *Csatáry* József kereskedőt, *Hegedüs* Nándort, a „Nagyvárad Napló” szerkesztőjét és *Lédig* Árpád gyógyszerészt jelölte.

A 48-as függetlenségi párt pedig *Szabó* Károly iparost, ifj. *Monus* Sándor iparost és *Boros* Jenő papirkereskedő jelölését mondta ki.

A kisiparosok egyesülete pedig *Stern* Béla elnök jelölése mellett agítal.

Erős pártja van továbbá a fentebb említett keresztény mozgalom jelöltjeinek: *Csatáry* Józsefnek, *Szabó* Károlynak és ifj. *Mónus* Sándornak.

A várad-váraljai választókerületben mindkét párt *Hiemesch* Frigyes, az *Osztrák-Magyar Bank* nagyváradfi fiókjának elnökét jelölte. Ezenkívül még csak a szocialisták kísérelték meg, hogy *Bernáth* József jelöltjükkel szerencsét próbáljanak.

Várad-Ujvároson a tüzoltólaktanyában lesz a választás.

Dr. *Mihelffy* Lajos elfoglaltsága miatt nem vezeti a választást s így a polgármester dr. *Várnai* Ferenc ügyvédet kérte fel, hogy mint elnök vezesse a választást.

Választási jegyző lesz *Bige* József, az írásbeli teendőket *Sólyom* Gyula tb. irodai igazgató látja el, azonossági tanuk *Altnóder* Vince számtiszt, *Jelinek* Géza főszámvevő helyettes lesz.

A várad-váraljai kerületben a községi iskolában megy végbe a választás.

Elnök *Ullman* Sándor, jegyző: *Pásztor*

Bertalan aljegyző; az írásbeli teendőket *Darabont* Ferenc látja el; azonossági tanúk lesznek *Báthory* László fogalmazó és *Magyary* Jenő számtiszt.

Mindkét kerületben reggel 9 órakor kezdődik a választás és délután 4 óráig tart.

A háborus törvényjavaslatok.

A háboru esetére szóló kivételes intézkedésekről a miniszterelnök törvényjavaslatot terjesztett ma a Ház elé. Ez a javaslat 19. szakaszból áll és nemcsak a háboru idejére, hanem ha szükség van rá, már a fenyegető veszedelem esetén, az elrendelt katonai előkészületek biztosítása végett a miniszteriumot kivételes hatalommal ruhazza fel, a mely csak a háboru befejezése után szűnik meg.

A törvényjavaslat 4. §. szerint a miniszterium *kormánybiztosokat* nevezhet ki. Hivatásuk a közrend, a közbiztonság és a hadviselés sikere érdekében *rendelkezni minden vármegyei, városi, községi alkalmazottal, a csendőrség, államrendőrség, határrendőrség, pénzügyőrség és állami erdészet személyzetével.* A ki a kormánybiztosnak nem engedelmeskedik, nyomban felfüggesztendő.

Az 5. §. feljogosítja a belügyminisztert, hogy hivatalból megsemmisíthesse a vármegyéknek és községeknek mindennemű határozatát, a mely a hadviselés érdekeivel ellenkezik. A 6. §. intézkedik, hogy az idegeneket bármely községből ki lehet tiltani. A 7. §. megtiltja, hogy olyan tárgyakat lehesen használni és forgalomba hozni (fegyverek, lőszer), amelyek esetleg háboru idején veszélyeztetik a közbiztonságot. Ugyanez a szakasz kimondja, hogy ha a fogyasztási cikkek árai aránytalanul felszöknek, a közgazgatási hatóságok megállapíthatják a legmagasabb árakat, még pedig nemcsak akkor ha a katonaság még az illető helyen van, hanem akkor is, ha már onnan elvonult.

A 8. §. intézkedik a táviró és a telefon kezeléséről. A 9. §. az egyesületek felügyeletéről.

10. §. az állambiztonság érdekében minden népgyűlés, felvonulás vagy körmenet betiltását rendeli el.

A 11. §. intézkedik a sajtóról s annak ellenőrzéséről.

A 12. §. a bíróságok működésének hatáskörét változtatja meg. E szerint a miniszterium a *törvényszékek hatáskörébe* utalhatja a *főtárgyalást az eddig az esküdtzékek hatáskörébe* tartozó mindazon büncselekmények következtében, a melyek a hadviselés érdekeit érintik. A második pont felhatalmazza az igazságügyminisztert, hogy a hol az igazságszolgáltatás érdekében szükségesnek látja, az *esküdtzékek működését teljesen felfüggesztheti* és a főtárgyalások megtartását a királyi törvényszékek hatáskörébe utalhatja. A 4. pont elrendeli, hogy a polgári bíróságoknál a *gyorsított bűnvádi eljárás* alkalmaztassék.

A 13. §. háboru idején elkövetett büncselekmények tekintetében módosítja az 1878. évi évi V. és 1879. évi XL. törv.-cikkeket egyes szakaszait. Kimondja, hogy aki háboru idején a hadviselés megnehezítése, vagy megghiusítása céljából a *munkásokat közös munkabeszüntetésre, a munkaadókat a munkások elbocsátására, vagy kizárására*

akarja kényszeríteni, öt évi fegyházzal és 8000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel sújtandó.

A 18. §. felhatalmazza a miniszteriumot, hogy a *hadiszükséglet fedezésére* szükséges összegeket addig is, míg a törvényhozás útján meg nem állapíttatnak, a szükséghez képest hitelművelet útján előlegezhesse s utólag tegyen jelentést a törvényhozásnál.

Kiket hivhatnak be?

A miniszterelnök második törvényeikről szól, hogy mozgósítás esetén a tartalékos katonákon és népfelkelőkön kívül kik és mik vehetők igénybe hadiszolgáltatás céljából. Ilyenek: a csendőrség, pénzügyőrség, a katonaság kíséretében lévő polgári személyek, a hadifoglyok, végül valamely szövetséges állam fegyveres ereje is. Az erre vonatkozó rendelkezést a honvédelmi miniszter teszi közzé. A *hadiszolgáltatásra bevont egyéneknek megfelelő kártérítés jár.* Ezenkívül minden munkaképes, ötven évet be nem töltött polgári egyén *kötelezhető szolgálatra;* kivételt a szellemileg, testileg alkalmatlanok képeznek.

Joga van az államnak a *gépjármű* berendezéseket és *járműveket* vezetőjükkal együtt megfelelő kártérítés ellenében kisajátítani, értékük megtérítése ellenében a vízi és légi járműveket a hadsereg céljaira lefoglalni. Joga van a vasuti, táviró és távbeszélőforgalmat beszüntetni, a magántulajdonban levő hirszolgálati eszközök üzemét felfüggeszteni. Üzemek és ipartelemek átlagos jövedelmük megtérítése mellett szintén átengedendők az államnak. A lakosság kötelezhető, hogy természetbeli élelmet nyújtson a fegyveres szolgálatra bevontaknak, a fenti rendelkezések költségei a hadügyi tárca terhére esnek, az összes iratok bélyegmentesek.

A harmadik törvény a *lovak és járművek* szolgáltatását szabályozza. A közgazgatási hatóság felhívására a lóbiratokosok kötelesek lovaikat málhával együtt kárpótlás ellenében az állam rendelkezésére bocsátani. Minden két esztendőben lószámlázás lesz, a hol előre megállapítják a lovak használhatóságát. Háboru esetén a fogatok is igénybe vehetők.

A „Magyar Kultúra”.

Egy hézag a magyar kath. sajtóban.

A magyar kath. sajtó kiépítése közös szent érdek. Téves törekvés volna ugyan meglevő organumnak pusztán számbeli szaporítása, de viszont, bármily nagy elismerésre méltó sikerrel dolgozik is sajtónk s folyóiratirodalmunk úgy a napiesemények közlése, mint a hitbuzgalmi, hit-tudományi, szépirodalmi és főleg ifjúsági irodalmi téren, egy tekintetben mégis mutatkozik benne némi hézagosság: a szak- és szépirodalmi folyóiratok s a napisajtó között nincs meg az a középenálló, részben folyóirati, részben hírlapi jellegű időszakos organum, mely a folyóiratok mélyebbjárati tudományosságát a hírlapok elevevőségével s aktualitásával összekötve alkalmas volna egyrészt amazok eszméinek népszerűsítésére, másrészt emezek gyorsléleketű munkájának megkönnyítésére, megelőzésére s hatásosabbá tételére.

A külföldi katolikus időszakos irodalma e kérdést régóta sikeresen megoldotta. A *Historisch-politische Blätter* vagy az *Allgemeine Rundschau* Németországban, a *The Tablet* Angliában, az *America* Amerikában, a *Freistatt* Ausztriában stb. mindenképen sikeres vállalkozásoknak bizonyultak. De minálunk idehaza is ezzel a módszerrel dolgozik az ellenfél. A radikalizmus előbb az aktuális irányu „tudományos” folyóiratokban; a *Huszdik Század*, *Szocializmus*, *Uttörő*, *Szabadgondolat* stb. hasábjain forralja ki eszméit, melyeket aztán napilapjai (Világ, Népszava stb.) révén közönségében lansziroz; az olíberális tábor előbb a *Magyar Figyelő* dolgozza ki programját, mielőtt azt az *Az Ujság* s hasonló lapok révén aprópénzre váltja s a közvéleménnyel elfogadtatni törekszik. Miért ne volna talaja ez életképes kezdeményezésnek éppen csak a magyar katolicizmus részén?

Aktuális szükségletek.

S nem volna-e ilyenmü komolyan tudományos és ugyanakkor hírlapszerűen aktuális és agilis organumra épen napjainkban égető szükség, amikor ellenfeleink oly lankadatlan egymásutánban teszik támadásuk tárgyává hol tudományos létjogosultságunkat, hol kulturképességünket, hol történeti érdemeinket, hol ezt, hol azt a tanunkat, intézményünket, vezető embereinket, hol egyházunk vagyont; amikor radikalizmus, szocializmus, szabadszömvesség, szabadgondolkodás, atheizmus esküsznek ellenünk harcot s oly küzdelmek előtt állunk, aminők az autonomia, a szekularizáció, az általános választói jog, iskoláink kérdései stb. körül a közel jövőben várhatók? Nem kellene-e épen ilyeszerű organumok létesítése s vezetése által nyújtani felvilágosítást a magasabb igazságokat szomjazó lelkeknek s mutatni irányt a kath. szervezkedési munkákra egyre nagyobb számban jelentkező, ébredő energiáknak? S ha sikerülne egy ilyenmü organum zászlaja köré lehetőleg valamennyi értékes, tehetséges és tanult írónkat csoportosítani: ne volna-e akkor lehetséges, hogy a magyar katolicizmus oly művet alkotna, mely egyaránt imponálna a kívüllőknek s erősítené, edzené, bátorítaná a saját táborát?

Ne értessünk félre. A folyóirat, melynek szükségességét taglaljuk, nem jelentene a meglevő lapok- s folyóiratokkal szemben semminemü fölösleges konkurrenciát s nem kívánna indokolatlan munkaszaporítást. Mert a meglevő lapok és folyóiratok, bármily kitűnően töltik is be hivatásukat, természet-

Valódi **Amerikai** és **Chasala** cipők, legjobb **Bor. a-lino** és **Pichler** kalapok

REICHARD áruháza

cégnél szerazhatók be.

Zongorák, pianinók és harmóniumok
legszolidabban
vásárolhatók és bérelhetők

RUGÁN

zongora termében Szent János-utca 6. szám.

szerűleg mind határozott speciális célok szolgálatában állanak, mely célok végtére époiy sürgetők és fontosak, mint a tervezett folyóirat s melyektől eltérniök nem szabad. Viszont a szóbanforgó, még hiányzó folyóirat oly munkatérre lépne, melyen rajta kívül ezekkel az eszközökkel ma egyetlen más kath. organum sem dolgozik.

A „Magyar Kultúra“.

Ilyféle megfontolások alapján határozatba ment, hogy a jelzett vezéreszmék szerint 1913 januárjával egy erősen katolikus, erősen tudományos, erősen aktuális és erősen modern folyóirat fog megindulni, havonként két 3—3 ives füzetben, évi 12 (10-es csoportban 8) koronás előfizetési díjjal.

Címe.

A folyóirat címe — annak sejtetéseül, hogy a nemzeti kultúra megteremtése elsősorban a katolicizmus műve volt s hogy a nemzetbomlasztó destruktív irányokkal szemben egyedül a mi eszméink alapján fejlődhetik életképes és ideális nemzeti kultúra, hogy tehát a mi munkánk a legszebb értelemben vett nemzeti kultúrunka — „Magyar Kultúra“ lesz. Elén nagyműveltségű, tág látókörű férfiakból összeállított szerkesztői tanács fog állni, mely minden fontosabb ügyben előzetes diszkusszióval állapítja meg a folyóirat követendő taktikáját. A szerkesztői tanács köré lehetőleg minden irodalmi s tudományos téren számottevő írónkat, egyesületi vagy pártszempontokra való tekintet nélkül munkatársul öhajtuk felkérni, természetesen rendes írói tiszteletdíjjal (átlag 60 K-t számítva 1—1 ívrt).

Célja.

A folyóirat célja eszerint hármast volna. Mindenekelőtt terjesztené a vallásos műveltséget s az apologetikai tudást a szó legtagabb értelmében. A bölselet, a történelem a természettudomány, jogtudomány és szociológia, művészet, esztétika, etika és pedagógia, irodalom stb. teréről hozna csupa olyan közérdekű, aktuális s emellett tudományos értékű tanulmányt, mely e tudásszakoknak a hit kérdéseivel való érintkező pontjait világitaná meg. Elvi s erkölcsi vonatkozású fontos napikérdésekben megjelölné s igazolná a biztos és helyes katolikus álláspontot. Szemébe nézve a modern vallásellenes támadásoknak, kritika alá vonná a dechristianizáló, ellenséges eszmeáramlatokat, leleplezné a bennük rejlő tudománytalanságot, tévedéseket, álokoskodásokat, félrevezető szándékokat. — Állandó, biztos tét nyitna a közlekiismeret megnyilatkozásainak s a legtagabb értelemben vett közérdekelstenség elleni harcnak. Tájékoztatná a világi katolikus társadalmat mindazon homloktérben álló kérdésekről, melyekben a tisztánlátás apologetikus közérdek. — Epen ezért állandóan szemmel kísérné az ellenséges revüket és lapokat s azoknak destruktív törekvéseit méltósággal, de erővel teljesen is ellensúlyozni iparkodnék.

A második cél a lelkesítés és tette-keltés volna. A Magyar Kultúra állandóan rá fog mutatni azon méltatlan helyzetre, melybe a keresztény gondolat a mai szellemi áramlatok örvénylése közben került s amelybe főleg a katolicizmust százféle ellensége és a saját tétlensége sodorta; hangoztatni fogja közpanaszainkat és közóhaja-inkat; süsgetni fogja megalázott helyzetünk mielőbbi megváltoztatását. Emellett állandóan utalni fog lelkesítő kül- és belföldi, mult- és jelenkori példákra, figyelmeztetni az ellenség szervezkedésére, mozgolódására, jogtipró törtetésére, a veszélyekre, amelyek környeznek, a pozíciókra, melyeket elvesztettünk vagy amelyeket védnünk kell, teendők sokaságára és sürgető voltára.

Ezzel az állandó lelkesítő munkával egyuttal egy harmadik célt is önkéntelenül megközelítene: számos ébredő energiának mutatna helyes irányt és célpontot s jelen-

tékenyen előmozdítaná a tervszerű cselekvés feltételének: a körültekintő, mindenből okuló, mindenre ügyelő keresztény akcióprogramnak kialakulását. Férfias nyíltsággal mutatna rá megoldatlan szociális problémáinkra, a háttérbe szorult közszükségletekre, de a hiányokra és rendezetlenségekre a saját táborunkban is. Szókimondó egyenességgel vágna utjába a katolikus köntössel diszkeskedő önzés, érdekhajhászás és képmutatás stréberkedéseinek s egyenesen üldözné a szónokolni igen, de tenni nem tudó mellhang-katolicizmust: pártolna, támogatna, védene minden erőteljes kath. kezdeményezést és kellő értékre szállítana le mindent, ami csak talmi-érték vagy ami kath. szempontból káros és hátrányos.

Rovatai.

A Magyar Kultúra a kiszabott munkát négy főrovatban végezné. Ezek volnának:

1. A tudományos (terjedelmileg legbővebb) rovat, melyből azonban számüzve volna nemcsak minden meddő, minden nehézkos, iskolás, kothurnusokban járó s abstrakciókba vesző szobatudomány, hanem a voltaképeni szakkutatásnak a nagyközönség érdeklődésétől távolesó egész apparátusa és terminológiája.

2. A szépirodalmi rovat, mely azonban a szépirodalmat nemcsak negative (feddhetetlenül), de pozitive is katolikus, azaz a keresztény életfelfogás szépségét kidomborító irányban művelné.

3. A kritika rovata, minél gazdagabb s elevenebb bel- és külföldi könyv- és folyóirati szemlével, művészeti, szini stb. recenziókkal.

4. Az élet (aktualitások, rövid feljegyzések és megállapítások, glosszák, hírek, statisztika) rovata, lehető sokoldalúsággal, eredetiséggel és elevenséggel.

Minden rovat élén meglehetősen tág ügykörű s részben önálló felelősségű rovatvezető állana, akivel a cikkírók és tudósítók minden fontosabb cikket (tárgyválasztás, ügyes cím, fontos szempontok stb. dolgában) előzetesen megtárgyalhatnának.

Módszere.

A folyóirat módszere végre e négy vezérelvekhez fog szigoruan ragaszkodni:

1. Mindenekelőtt minden ízében keresztény lesz, még pedig oly fokban, hogy a katolicizmus végső konkluzióit is minden esetben lesz bátorsága levonni s a kereszténység szempontját semmiféle más szempontnak sem alá, sem mellé, hanem mindig csak fölé rendeli. A katolikum dolgában egyébként kiváló kath. hittudósok lesznek állandó tanácsadói.

2. Föltétlen tudományossággal, a tudományos módszer teljes komolyságával s teljesen kritikai alapon fog dolgozni. Igyekszik igazainkat nem hangos beszéddel, hanem argumentumainak imponáló súlyával s meggyőző erejével védeni, a közönséget lebilincselni, felvilágosítani, meggyőzni s meghódítani.

3. Azonban a tudományos komolyságot bizonyos modern elevenséggel és érdeklődést keltő zszurnalisztikai aktualitással iparkodik egyesíteni. Mindig arról fog beszélni, ami ma érdekel s úgy beszélni róla, ahogy azt a ma publikuma megérteni s elfogadni hajlandó. Epen ezért a tudomány és kritika mellett a szépirodalom és az aktualitások rovataira is különös súlyt helyez.

4. Végül mindenben megőrzi a lehető magas irodalmi színvonalat. Előkelő és szines, eleven és szellemes hangon beszél, mely az általános műveltségen kívül nem tételez fel semminemű szakképzettséget, de azért mégsem banális, sablonos vagy iskolászerű. Emellett nyílt lesz és egyenes, de nem ag-

resszív és nem forradalmár, nem durva és nem kötekedő; elismerésre kész, de nem bizantinus; udvarias, de sohasem udvaronc; lelkes, de nem fanatikus; finom, de nem prüd; elvhü, de nem pedáns és maradi.

Tudományosság és katolicitás szempontjából a *Stimmen aus Maria-Laach*, agilitás és időszerűség szempontjából talán a *Magyar Figyelő*, a *Husadik Század* vagy a *Természettudományi Közönlöny* tekinthető némileg irányító példának.

Kiállítása.

Irányának megfelelő lesz külső kiállítása is: egyszerű és komoly, előkelő és izléses, modern és tetszetős.

SZEP SZÖKE EMBER, ön nem kém?

*

A szöke, szláv típusu férfiakat állandó veszedelem fenyegeti. Ugy a hatóság emberei, valamint magánosok örült éberséggel figyelik az ilyen firmájú egyéneket. Mindenki gyanu, s aki a szemét forgatni tudja.

Különösen a falusi segédjegyzők és a kávéházi junkerek, fejtenek ki borzalmas buzgóságot a kémek felfedezése és elfogatása körül. A háborus napok legutóbbi tapasztalatai nyomán adjuk a következő jeleneteket.

*

Közsegházán.

A jegédjegyző komor érces hangon igyekszik kiáltani:

— Kis biró! Vezesd elő a kémet.

A kisbiró borjukötelen (kincstári tárgy) bevezeti a kémet.

— Maga az a kém, akit már hetekkel ezelőtt jeleztek nekünk a külügyminiszteriumból s akit mi már hetek óta lázasan keresünk? . . .

— Nem én vagyok.

— Ne hazudjon! . . . Maga szerb alattvaló. Erti? . . . Ez a puha vonás itt az orra körül a szeme ferde metszése, továbbá az a körülmény, hogy a káposztás földekről kémlelte a falut; kétségtelenül megállapítják, hogy maga kém! . . . Adja elő a titkos írásait!

— De kérem szépen, nincsenek nekem titkos írásaim.

— Annál jobb. Kisbiró, motozd meg a a kémet.

Motozás. Találnak nála egy koldulási engedélyt, amely olyan piszkos, hogy nem lehet elolvasni.

— Ah, hát ezt is eltagadja? . . . Ime, itt van a megdönthetetlen bizonyíték. Zsirnemű anyaggal egészen barnára átitatott paplr, amelyen nem lehet elolvasni az írást, csak vegyi szerek segítségével. Ne lármázzon! . . . Volt már nekem külön gazemberekkel is dolgom. Az én szememet nem lehet megcsalni.

Telefonál a csendőrökért. Leül és jelentést ír az alispánnak, hogy egy csavargónak öltözött, erősen szerb arcú, csak magyarul beszélő, szöke embert elfogatt, mert a község határában kémkedésen csipték.

Majd felhívja az általa tudósított váradi lapot és közli, hogy veszedelmes szerb kémét tartóztatott le. „A vidéken nagy az izgalom“ . . .

Nb. Utközben a csendőrörmesterhez így szól a kém:

— Hát örmester ur, nem ismer engem? . . . Minek hurcolnak meg egy ilyen szegény, becsületes koldust, mint én . . . Nem emlékszik reám? Én voltam az, akit tavaly előtt megpofozott, mert nem akartam, bevallani egy kis téli tyuklopást.

. . . Azóta elköltöztem erről a vidékről: az igaz; de azért még sem illik így bánni velem.

A esendőrök felismerik az egykori tyuk-tolvajt. Megszégyenlik magukat és a legközelebbi őrháznál szélnek eresztik az alkémet.

Kávéházban.

Szöke Szakáll ül a kávéházban és külföldi lapokat olvas. Közben a helyi képes reklámlapokat kéri s a pincér elibe teszi a Magyar Kulturát. Elmélyed a lappal való foglalkozásban, amivel általános feltűnést kelt.

Többen megfigyelik. Igaz, hogy a boy kis kék levélkét hoz neki, de ez nem változtatja meg a vendégek véleményét.

Az utcán elhajtanak egy falka disznót. A rejtélyes idegen érdeklődéssel ugrik fel és kedves mosolylyal nézi a disznókat.

— Blau ur lázas örömmel kiált föl:

— Megvan! . . . Most már kétségtelen, hogy az. Nézzék uraim, hogy örvend a disznóknak. Hazai ismerősöket lát bennük . . . Szaladok a telefonhoz és értesítem a rendőrséget.

Öt perc múlva rendőrlovak patája csattog a kávéház előtt. Egy civilruhás rendőrtiszt jön. Mutogatják:

— Ez az, biztos ur.

Még informálják egyről-másról. A rendőrtiszt int a kíséretében levő újságíróknak, akik nyomban leülnek és jegyeznek minden szót, minden mozdulatot.

Ő maga hozzálép. Halkan bemutatkozik.

— Nagy János rendőrtiszt. Nem lenne szives uraságod igazolni magát.

Az idegen felnéz. A policáj szóból megérti, hogy miről van szó. Udvariasan feláll és megkínálja a rendőrtisztet ezüst dózniból aranyfejú La Fleur cigarettával. Persze Nagy János nem fogadja el.

Kinos esend. Még a ventilátort is elállították.

Az idegen elteszi a cigaretta dobozt s elővesz egy francia nyelvű arcképes könyvecskét. Adja. . . A rendőrtiszt zavarba jön. Nem tud franciául. Szégyel másnak szólni. . . Most mit csináljon? . . .

Ah, megvan! . . . Int a rendőröknek, azok karon ragadják a hüledező idegent és cipelik kifelé. . .

A kávéház egyszerre felszibong, Blau diadalmasan ordít s mindenki a leleplezés részleteit transzirozza.

Finále — : másnap reggel a következő kéthasáhos szenzáció jelenik meg a lapokban:

Bakkot lött a rendőrség.

Kémnek nézték a francia osztrák-magyar konzult.

A népkönyvtár-bizottság ülése.

A Szigligeti Társaság népkönyvtár-bizottsága dr. Adorján Armin elnöklete alatt tegnap d. u. 4 órakor a városháza kistermében gyűlést tartott, jelen voltak: Bodnár János, dr. Kovács S. János, dr. Kozáry Gyula, Mikusay József, Réz Mihály és Várnay Ferenc dr.

Az elnök bejelentette, hogy dr. Gulyás Pál muzeumőr — felügyelőségi megbízott megvizsgálta a Társaság vezetése alatt álló négy nagyváradai népkönyvtárat s a tapasztaltak fölött elismerését nyilvánította. Jelentette továbbá hogy Balogh Károly a réti népkönyvtár kezelője lemondott könyvtártiszt állásáról elfoglaltságára való hivatkozással; a könyvtárkezelői tiszt betöltését a bizottság az elnökségre bizta.

Hasonló esetre van kilátás az újvárosi népkönyvtárnál, amelynek kezelője Bodnár János szintén megválni készül az állástól; helyét ideiglenesen Petrás János közs. tanító tölti be.

A két könyvtár átvételére és átadására bizottságot küldtek ki, melynek tagjai dr. Kovács S. János és Réz Mihály.

Bejelentette az elnök, hogy Petrás János kérvényét, aki könyvtárosi szakvizsgát akar tenni — pártolólágg terjesztette föl a M. K. O. T.-hoz. A tanács a vármegye területére 1911-ben 5 vándorkönyvtárat engedélyezett, ezeket a társaság a következő községeknek adományozta:

Bihargyanta, Püspöki, Paptamási, Szalára 1912-ben pedig a következő községek kaptak ilyen 500—500 koronás vándorkönyvtárat: Okány, Vaskóh, Felsőderna, Székelyhid és Szedres. Az illető községek előjáróságát fölhívják, hogy a könyvtárak állapotáról és forgalmáról évenként január és július 1-én tegyenek jelentést a Szigligeti Társaság elnökségéhez. 1913. évre előjegyezték: Körösjánosfalva, Fugyivásárhely és Tamáshida községeket.

A pénztáros jelentette, hogy az 1911. évi pénztári forgalma 3032 korona 69 fill. bevételi főösszeget tüntet föl; ebből 1500 kor. államsegély, 800 korona városi segély, a többi pénzintézetek és magánosok adománya.

A kiadási összeg 3032 kor. 26 fill. volt; amiből 2000 korona könyvek vásárlására, 800 kor. a könyvtárkezelők jutalmazására, a többit pedig könyvek bekötésére fordították s így a könyvtármaradvány 43 fillert tesz ki.

HUMOR.

*

NEM BAJ.

Az új lakó: Ugy hallom, valami zongoramester lakik mellettem. Ez bizony nem lesz valami kellemes dolog!

Házmester: Ne tessék félni. Van egy tucat gyereke s azok akkora zajt csapnak, hogy a zongorából egy hangot sem tetszik hallani.

*

KEGYETLEN APA.

— Mondja, drága Margitkám, elfogadna engem a papája vejéül?

— Azt hiszem el.

— Oh, mily boldog vagyok!

— Tudja, a papa szereti mindig azt tenni, a mit én egyáltalán nem akarok.

*

JÓ SZAKÁCSNÉ.

— Mondja, Julesa, régóta szolgál már maga, mint szakácsné?

— Csak két éve, kezeit csókolom.

— Vannak bizonyítványai?

— Ojjé! Negyvenkettő s egyik jobb mint a másik.

*

OLCSÓ PORTEKA.

Egy ur (a kit kimentettek a vízből, megmentőjéhez): Fogja egy korona, az életemet köszönöm önnek!

A megmentő: Oh, ön sokkal többet ad érte, mint a mennyit valóban megér.

*

MI A JÓ BENNE?

— Kedves leányom, ön még nem is tudta, hát én mint öreg néni megmondom, hogy a csókban gyakran bacillusok is vannak.

— Igazán? Gondoltam, hogy van benne valami különös jó, csak azt nem tudtam, hogy bacillusnak hívják.

*

GAZDASÁGI SZAKBESZÉD.

A miniszteri tanácsos ur ó méltósága megnyitja az állatkiaállítás.

— Nem fordíthatunk soha elegendő gondot az

állattenyésztésre, mélyen tisztelt uraim. Mert mikor azt a barmot gondozzuk, akkor, uraim, önmagunkat gondozzuk! (Szünni nem akaró taps és éljenzés.)

*

BÁL ELŐTT.

— Hol van Mariska?

— A másik szobában rendezi a mama haját.

— Es ott van a mama is?

Ki volt Manuel, a pezsgőző exkirály?

Ezt a kérdést adják most föl egymásnak egy mulató társaság tagjai, akik közül valamelyiket az egyik váradai lap megtette Manuel portugál exkirálynak és két hasábos cikket írt az érdekes és előkelő vendég kávéházbéli pezsgőzéséről.

A társaság tagjai konstataálják, hogy minden legkisebb momentumra emlékeznek, ennél fogva nem voltak olyan hangulatban, hogy bármelyikük is Manuelnek nyilvánította volna magát. Arra sem emlékeznek, hogy közöttük inkognitóban ült volna valaki. Tehát arról szó sincs, hogy Manuel itt lett volna. Ennél fogva konstataálták, hogy az illető lap félrevezetés áldozata.

Hát hogyan is történt csak ez a kis eset?

Mert e sorok írója is ott volt azon az exkirályi éjszakán az Emke kávéházban, még pedig abban a társaságban, amelyben állítólag Manuel kóstolgatta az édes francia pezsgőt.

Az egyik ünnepezt primadonnának születésnapja volt esütörtökön este. S a Vilmos-huszárok gálans tisztjei az ő tiszteletére rendezték a fényes estét, amely minden tekintetben elsőrendűen sikerült.

A cigányt egyedül ők foglalták le, tehát Bebe Károly nem huzhatta „fokozott ambícióval az édes-bus magyar nótákat” a könnyelműsködő Mánuel exkirály fülébe.

Elképzelhetetlen az az eset, hogy egy ilyen magas származású és föltétlenül a legszigorubb formáságokat minden körülmények között megkivánó személyiség bemutatkozásán maguk a bajtársak ne vegyenek részt. Ha tehát Manuel őrnagy ur itt lett volna, akkor bajtársai biztosan vele lettek volna. Csakhogy egyik sem tud ilyen magas szerencséről semmit sem s Manuel jelenleg pont Párisban hajtja fejét édes álmokra s nem is sejtí azt, hogy ő itt a peceparti Párisban hatalmas királyi bankókat ragasztott a cigányprimás homlokára.

De megálljunk csak? . . . Hogy is volt csak? . . . Na igen: tényleg volt az asztalnál egy idegen tiszt, aki tartalékos hadnagy s most behívták. De még soha sem volt király, legfeljebb az aradi hölgyek szívében, mert igen csinos fiú.

És most térjünk át a dolog személyes oldalára. Ugyanis azt írja színes tollu kollégánk, hogy az exkirály polgári ruhában jelent meg. Polgári ruhában pedig egyedül csak én . . . jaj, de az nem lehet . . . Hogy én . . . hahaha . . . portugál exkirály . . . huszárőrnagy . . . nem, az lehetetlen! Nem tudok sehogysem magamra ismerni abban a polgári ruhás fiatalemberben . . . Hogy ezer koronásokat dobtam volna a primásnak . . . huszonnyolcadikán . . . egy váradai szegény újságíró . . . nem, ez fizikai lehetetlenség, mert amint sejtik önök . . . igen: hát az én pénztárcámban igen ritkán szoktak lenni ezresbankók, node legkevesebbé huszonnyolcadikán . . .

Dehát megesett az már itt Nagyváradon az egyik újságíróval, hogy a kollegája megtette, aranygyapjas vitéznek. Én meg király lettem. Igaz, hogy exkirály, de hát az is valami. Jelenleg egyéb foglalkozás hijján — újságírással foglalkozom s kijelentem, hogy igen becsületes kenyér. Szerényen és tisztességesen meg lehet belőle élni. A nevem . . . de eh! maradjunk csak inkognitóban. Így sokkal szebb és romantikusabb.

És érdekes, hogy ugyancsak tegnap egy másik helybeli lapban a következő sikerült hihetlenség jelent meg: egy orosz kémét elfog a hatóság, aki Váradra akart jönni. Vonatra teszik két zsandárral és Váradra indítják. Azonban sem a kém, sem a zsandárok nem érkeztek meg, eltűntek nyomtalanul, mintha a föld nyelte volna el őket.

Újságírók tárgyalják egymásközt a nap két szenzációs cikkét e plauzibilitásukat így jellemezte az egyik kaján kollega:

— Ez a ravasz orosz kém azért akart Váradra jönni, mert szintén hallotta, hogy itt van Manuel. De mikor meghallotta, hogy nincs itt, hát megszökött.

A Tiszántúl naptára.

Örömmel jelentjük olvasóinknak, hogy a keresztény közönség körében megindult sajtóakció egyre szebb és szebb gyümölcsöket terem. Lapunk terjed, családi kör, családi kör után nyílik meg előtte s egyre több keresztény lélekben fakad visszhang a keresztény gondolat hívó szavára.

A mi közönségünk megértette a kor hívó szavát, mely a sajtó fontosságára tereli lelkeket figyelmét. Pár hónap alatt százakra menő új sereg gyűlt a keresztény sajtó zászlaja alá s azóta is előfizetőink maguk a lap legbuzgóbb terjesztői.

Ennek viszonzásául a szerkesztőség is igyekszik minden tekintetben kifogástalan lapot adni olvasói kezébe. Az újság nagyobb terjedelme fokozott munkával jár, de ezt a nagyobb munkásságot kész örömmel fejtjük ki, mikor ellenértékét megtaláljuk a közönség fokozódó elismerésében.

Elhatároztuk azon felül, hogy újévi ajándékkul kiadjuk a

Tiszántúl naptárát.

Ma már csaknem valamennyi lap ad naptárt olvasóinak. Sajnos, a naptárak nagy része ugyanolyan, mint a hitellenes sajtó: nem méltó arra, hogy keresztény család asztalán helyet foglaljon. A

Tiszántúl naptára

ebben a tekintetben is kifogástalan lesz; nemcsak diszes kiállítása, hanem tartalmának előkelő színvonala és korrekt keresztény szelleme is garancia arra nézve, hogy olvasóink szeretettel fogják fogadni.

Kérjük ismételtlen olvasóinkat, terjesszék lapunkat minél szélesebb körben; a hány új előfizetőt szereznek a keresztény sajtónak, annyi új őrtüze lobban fel a keresztény Magyarország egyre növekvő táborának.

Joghallgatók! Ügyvédi vizsgára készülőket! Ügyvédi vizsgára, alapvizsgára, szigorlatokra saját érdeklődésben **Dr. Kállay** jogi szemináriuma után készülnék csakis. Budapest, IX. Lónyay-utca 18 b. (Calvin-tér mellett). Telefon 125—38. Telefon 125—38.

HIRÉK

A két új jogakadémiai tanár eskütétele.

A nagyvárad kir. katolikus jogakadémiának tegnap tartott kari ülésében tették le hivatali esküjüket, dr. Károly Irén és dr. Horváth Jenő ny. r. tanárok a dékán kezébe.

Az eskü letétele után a dékán szeretettel üdvözölte az új kollegákat, kiknek egyéniségét ugyanazon három szeretet: a tudomány, a hazza és a katolicizmus szeretete jellegzetesen ékesíti, mely hármasszeretet irányította Mária Theresia királynét az alapításkor és dicsőségesen uralkodó apostoli királyunkat és magas tanácsadóit az akadémia jelen fejlesztésekor.

Kivánta, hogy a kereszt jegyében műveljék továbbra is a tudományt, mert a kereszt jegyében létesültek Európában a tudomány első csarnokai az egyetemek és a kereszt jegyében született meg a magyar állam is. Ha a tudomány magában is hatalom, az Isten és hazaszeretettel párosult tudománysszeretet legyőzhetetlen nagyhatalom.

Dr. Károly Irén meghatva mondott köszönetet új kollégájára és a maga nevében mindazoknak, a kik közreműködtek abban, hogy tanszékeiket elnyerhették és legelső helyen Ő Felségének és a kultuszminiszternek.

Válaszolva pedig a dékán beszédjének ama részére, mely az ő egyéniségüket jellemezte, mindkettőjük nevében kijelenti, hogy a tudomány szeretet, a hazafiság és katolicizmus szeretete szívük, lelkük etikai energiájának készletét képezik; biztosíték erre nézve multjuk és működésük.

* **Advent.** Ma *Advent* első vasárnapjával kezdődik a római katolikus egyházban az új egyházi év. Az *Advent* négy hétig tart, jelképezéseül azon 4000 esztendőnek, ameddig az őszövetség népei várták a Messiás eljövételét. Az adventi időszak alatt a templomokban minden reggel hajnali misét, Rórárt tartanak.

* **Az alispán Cséffán.** Fráter Barnabás alispán tegnap kezdte meg a főszolgabírói hivatalok vizsgálatának folytatását. Tegnap Cséffára utazott az alispán, honnan valószínűleg Tenkére fog menni.

* **Oltáregyesületi szentségimádás.** Az Oltáregyesület ma a szokásos szentségimádást a Szent László templomban tartja meg. Reggel 7 órakor szentségkítétel lesz, este 5 órakor szentbeszéd, litánia és azután lesz a szentségbetétel. A szentbeszédet dr. Mazurek Gyula püspöki cerimoniárius fogja tartani.

* **Vetítőest a Katolikus Körben.** A Katolikus kör legközelebbi vetítőestélye kedden, folyó hó 3-án este 6 órakor lesz. Ez alkalommal dr. Karácsonyi János kanonok fog előadást tartani a *Szentföldről* hol most augusztusban járt mozgóképekben *Egyiptom* kerül bemutatásra.

* **Biharmegye közgyűlése.** Biharmegye törvényhatósága e hó 18-án tartja meg téli közgyűlését. A közgyűlés tárgyszeroa-

tának összeállítását most dolgoznak a vármegyén. A tárgyalás alá kerülő dolgok előkészítését a jövő héten kezdi meg az állandó választmány. Eddig csak a IV-ik szakosztály ülési napja van megítározva. A IV-ik szakosztály december 13-án fog ülésezni.

* **Orvosi körökből.** Dr. Roskopff Béla egyetemes orvostudor, Biharmegyei köz-kórházának hosszabbideig volt kiváló al-orvosa, gyakorló orvosi működését megkezdte. A derék fiatal orvos a Szent László-tér 6. sz. alatt a Molnár Lajos-féle házban áll az orvosi segítséget kereső közönség rendelkezésére.

* **Siket Traján állapota.** Pár nappal ezelőtt megírta a Tiszántúl, hogy *Siket Traján* postaigazgatón ismét erőt vett korábbi orrvérzése és emiatt ágyban kell maradnia. Mint tegnap értesülünk, a postaigazgató állapotában kedvező fordulat állott be. Pár nap múlva már elhagyhatja a szobát. Hivatalának vezetését azonban csak hetek múlva veheti át.

* Előadás Konstantinápolyról.

Érdekes, tanulságos és élvezetes előadást tartott tegnap este a városháza nagytermében dr. Mészáros Gyula, a Magyar Nemzeti Múzeum őre, egyike azoknak a magyar tudósainknak, akik a Keletet alapos képzettséggel tanulmányozták s előítéletektől menten bírálják meg a látottakat. Sajnos, hogy a tegnapi előadásán alig 60—70 hallgató volt jelen, pedig a pompás előadás és a remek vetített képek megérdemelték volna, hogy zsufolásig megteljen a nagyterem. Előadásának bevezető részében a Boszpornt, Konstantinápoly kapuját ismertette, majd a török főváros legszebb részeiben gyönyörködött a közönség. Mészáros kitűnő előadása nem csak a képek ismertetésére terjedt ki, hanem érdekes történelmi adatokat, a képekhez fűződő legendákat, a népszokásokat is élvezetes alakban tárta hallgatói elé. Megemlékezett a régi Byzanczról, a janicsárokról, Szulejman császár életéről, a töröknök életéről s előadását aktuális vonatkozással fejezte be. A pompás organummal bíró előadót és a tanulságos felolvasást megtapsolták. Az előadás a török sebesültek javára lett rendezve, de sajnos, kevés anyagi eredménnyel.

* **Szigligeti szobrának leleplezése** f. hó 15-én lesz. A társaság ekkor ünnepli fennállásának 20 éves fordulóját s ebből az alkalomból rendezendő ünnepély programját a következőkben adjuk:

I. *Felolvasó ülés* délelőtt fél 11 órakor a Városháza dísztermében. *Szigligeti* Ede emléke. Elnöki megnyitó. Elmondja Rádl Odön, a Társaság elnöke. *Szigligeti szobránál.* Költemény, írta: Sas Ede, a Társaság rendes tagja. Előadja: Nosz Ilonka kisasszony. II. *Az emlékmű felavatása* a Szigligeti-színház előtt, kedvezőtlen idő esetén a színház előcsarnokában. *Hymnusz.* Előadja a középiskolák ifjúsága. *Hoványi Géza* dr. a szoborbizottság elnöke, átadja az emlékművet Nagy-Várad városának. *Rimler Károly* polgármester az emlékművet átveszi. *Koszorúk elhelyezése.* *Enek.* Előadja a Szigligeti-színház énekkara.

* A vízszolgáltatás biztonsága.

A régi vízvezetékét állandó veszedelem fenyegeti az által, hogy a gépház és a magas tartály közötti esővek, amelyek a tartályba s onnan a városba vezetik a vizet, a meredek hegyoldalon a laza földbe vannak le-

fektetve. Már többször csőlazulás történt s a csőből kiömlő víz a szomszédoknak nagy károkat okozott. A városi mérnöki hivatal ezért javasolta, hogy ezeket a fűcsöveket, amelyeknek megsérülése az egész vízszolgáltatást megakaszthatják, a meredek hegyoldalon kuszható betonsatornába helyezték el. A közgyűlés ezen javaslatot elfogadta, de a miniszteriumból hónapok óta nem érkezett le. A város tanácsa a jóváhagyás kérésére véget *Bordé Ferenc* főjegyzőt felküldte Budapestre.

* Deputáció a margitai kórház dolgában. Egy régen húzódó ügyben akarunk most a margitaiak akciót indítani. *Margita* község képviselőtestülete már régebben elhatározta, hogy kórházat létesít, melyhez a maga részéről anyagi erejéhez mérten járul hozzá. A *mölki apátság* a kórház céljaira ingyen telket adományozott. Az állam lett volna még hátra, hogy hozzájáruljon a kórházhoz. Az állam azonban fedezet hiányában elutasította a községnek ily irányú kérelmét. A község most újból mozgalmat indított, hogy a kórház ügye felszínre kerüljön. A község legújabb mozgalmát azzal indokolja, hogy a belügyi tárcában az 1913. évre tekintélyes összeget vettek fel kórházi célokra. A margitaiak 75000 koronát kérnek a kormánytól. A kérelmet már beküldték *Miskolczy Ferenc* főispánhoz. Egyidejűleg küldöttséget alakított a képviselőtestület. A küldöttség a napokban fog Budapestre utazni, hogy a minisztert személyesen kérjék az állami támogatásra. A küldöttséget valószínűleg *Madarassy Gábor* margitai képviselő fogja vezetni.

* Az egészség és gyógyulás könyve éppen most jelent meg. Egy tapasztalt, elismerten elsőrangú orvos megtanít benne arra, miképp őrizhetjük meg, fokozhatjuk és szerezhethetjük vissza teljes erőnket és egészségünket; hogyan nyerhetünk biztos, gyors és alapos gyógyulást, ha ideggyengeség, hisztéria, általános időelötti gyengeségi állapotok, ideges gyomor- és bélbántalmak, emésztési zavarok, álmatlanság, fájás, ideges szívbetegségek, hátfájás, ischias, reuma, görbék, köszvény, hűdés és más makacs betegségek életünket elkeserítik. Ezen nyolcvan oldal magában foglaló, képekkel díszített könyvet mindenki ingyen és bérmentve megkapja az *Elektro Vitalizer Orvosi Rendelő Intézet*től (Budapest, VI. Andrássy-út 27. I. em. 50.) Ha egészséges akar lenni, ugy kérje azonnal ezen világhírű könyvet.

* A tél a legjobb orvos. A folyton változó életviszonyok nem csak új betegségeket hoztak létre, de még a régiakat is súlyosabbakká tették. Ma már alig van ember, aki köszvényben, csuszban, reumában és az ezen bajokat kísérő egyéb betegségekben és fájdalmakban ne szenvedjen. A modern orvosi tudomány felvilágosította a közönséget arról, hogy a betegségeket nemcsak a nyári fürdőkben kell és lehet gyógyítani, hanem a tartós, valódi gyógyulás elérésére a téli kúra még a nyári fürdőzésnél is alkalmasabbak. Ez az oka annak, hogy azok a fürdők, melyeket valóságos gyógyfürdő számba kell vennünk, nagy súlyt helyeznek a téli kúra bevezetésére és fentartására, mert télen a beteg kevesebb mozgást, szabadságot élvezhet, jobban le van fürdőjéhez és orvosához kötve és ezért nagyobb is a gyógyulások száma.

Ez a cél lebegett a Nagy-Váradi mellett levő *Felix-fürdő* igazgatóságá előtt is, amikor 10 évvel ezelőtt a téli kúra bevezetése és azóta azt népszerűvé és hasznossá tette. A gyógyhatású hőfürdők és meleg források használata nagyobb pihenést, kényelmet

igényel, amire főként az őszi és téli idő alkalmas, amikor a gazda elvégezvén munkáját, nyugodtabban foglalkozhatik betegségével is. A tisztviselő, a katona és bármely más alkalmazott is könnyebben veheti igénybe a *Felix-fürdő* ritkafutású gyógytényezőit, mert bármely fürdő használatával, kényelmes, jól fűtött szobákkal, zárt folyosókkal, jó magyaros kosztal együtt szóval teljes uri ellátás fürdő használatával együtt hetenként csupán 56 koronába kerül, tehát jóval olcsóbb, mint a mennyibe például a nyári gyógyulás kerülne. A szenvedő beteg bizonyára szívesen értesül arról, hogy a *Felix-fürdő* idején téli kúra ideje megkezdődött és a sokféle betegségben szenvedőt nemcsak csodás hatású források, de kellemes otthon, kitűnő orvosi felügyelet és magyar vendégszeretet várja.

* Jólizlésű ember kávé, teát, rumot, cukorkát és tea süteményt, csakis a **FIUMEI KÁVÉBEHOZATALNAI** vásárol Rákóczi-ut, Bazar-épület. **Telefon az egész megyére 637. sz.**

* Elfogták a hegyközsáldobágyi haramiákat. A nyár folyamán nagy feltűnést keltett az a vakmerő rablás, melyet *Hegyközsáldobágyon* követtek el *Ehrenfeld* Mór kereskedő üzletében. Hónapokon keresztül hiába nyomozott a csendőrség, még csak nyomra vezető legkisebb bűnjelt sem volt képes találni. Már-már elalvó félben volt a dolog. *Hegyközsáldobágyon* pedig egymásután követték el a betöréseket. Pincéket, borházakat törtek fel és futottak ki anélkül, hogy a tettesek nyomára akad volna a csendőrség. Tegnap délelőtt *Baranyi Imre* járásörmszter másodmagával egy ilyen betöréses dologban nyomozott. A nyomozás alkalmával feltűnt az őrmesternek a *Balogh Imrénél* levő botpuska. Az őrmester elkérte Baloghtól a puskát, Balogh azonban nem adta át a fegyvert, hanem futásnak eredt. A csendőrök üldözőbe vették Baloghot és hosszú hajszá után el is fogták. A csendőrök nyomban letartóztatták Baloghot és a lakásán házkutatást tartottak. Meglepető felfedezésre jutott a csendőrség. Balogh lakása valóságos fegyvertár volt. Tele volt revolverekkel, feszítő vasakkal, álkülsőkkel és minden más olyan szerszámmal, ami a betöréshez szükséges. Balogh bevallotta, hogy ő követte el a betöréseket két társa segítségével. Balogh vallomása alapján letartóztatták *Gajdó Gyulát*, akinek lakásán szintén sok gyanús tárgyat találtak.

* Herrensteini Petris József tánciskola megnyitása. Tisztelettel értesitem a Nagyvárad s vidéke nagyrészt elite pártoló közönségét, hogy a szokásos téli táncfolyamatot ez idén is december 1-én a „Sas-passage” termében megnyitom. Kiváló tisztelettel *H. Petris József*, a m. kir. honvéddaprodiskola tánc- és illemtanára.

A ROSZ PÉNZVISZONYOK MIATT

karácsonyra minden elfogadható
olcsó árban kaphatók arany,
ezüst ékszerek, gyűrűk és órák

SZILÁGYI GÉZA és TÁRSÁNÁL

RÁKÓCZI-UTON. Helyi és vidéki telefon 630.

x A Rose-nyelviskola felvételi irodája. A Rose-nyelviskola folyó évi november hó elseje óta felvételi irodát tart fenn Rákóczi-út 3. sz. alatt, a hol az érdeklődő közönségnek az iskolára vonatkozó mindennemű felvilágosítással készséggel szolgálnak. A nyelviskola tanfolyamára bármely órán be lehet iratkozni.

**Uri fehérenemű, „Fownes”
keztyű, „Habig” kalap, eredeti
angol cipő, egyedüli
raktár**

Róth M. utódánál.

Vadász urak figyelmébe. A közelgő vadászati évadra való tekintettel felhívom a nagyrészt vadászközönséget, hogy fegyver és vadászati cikkek beszerzését nálam eszközölje. Oriási választékot talál itt a legelőkelőbb gyártmányú fegyverekből, a legjobb töltények egy külföldi mint belföldi lőporral készültek a legpontosabban készítve s ajánlom fegyverjavító műhelyemet, hol szakszerűen, gyorsan és pontosan eszközölök minden nemű fegyverjavítást. Ne adják fegyvereiket kontárok kezébe mert azok tönkreteszik és később többbe fog kerülni annak hejreállítása. M. kir. lőporáruda Telefon 269. Tanoncok felvételnek. **Ladányi József** puska- és fegyverkereskedő, Nagyvárad, Pécs.

x Kossuth-utca 6. sz. ház emeletén a Körös felőli oldalon modern három szobás lakás mellékhelyiségekkel azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

x Egy 5 szobás lakás Rákóczi-út 32., Gerő-házban, 1913. május 1-re kiadó.

x Aszódi olcsó karácsonyi vásárja Kossuth utca Sas-palota. A helyi és vidéki mélyen tisztelt vevőközönség b. tudomására hozom, hogy friss déli áruim megérkeztek. Vidékieknek szállít postán Magyarország, bármely állomására a közkezdelt **Aszódi-cég**. Elsőrendű datolya, malaga és füge, óriás tiri maroni, olasz mogyoró és cocusdió, mézédés narancs és érett citrom, remek cukrozott déli gyümölcsök, bámulatos szép és kitűnő ízű thea-sütemények, legnemesebb fajú kínai theák, valódi angol és francia rumok igazán meglepő olcsó árt. Dús választék **karácsonyi és ujvi** cukorkákban, nagyban és kicsinyben. Állandóan friss pörkölt zamatos kávé 8-féle vegyületekből, melyből próbarendelést méltóztatassanak tenni. Kiváló tisztelettel: **Aszódi Mihály** trieszti kávé és thea közvetlen behozatala, cukorka és déligyümölcs nagykereskedő. Telefonszám egész megyére 635. Fiók telefon 1016. Fióktulaj **Cukorka Király** Kert-utca. — **Csokoládé Király** Rákóczi ut. Telefon 610. — Gerbeaud cukorkák és sütemények friss minőségben.

A „Biharmegyei Gazdák Aru- és Hitelintézete Rt.” sertéshizlaldájában (Óssi-tér) hizott sertések a napi áron egyenként is kaphatók.

x Ungváry Gergely könyv- és papirkereskedése Nagyvárad, **Rákóczi-út** (Orsolya-zárda). Ajánlja dúsan felszerelt raktárát, **szépirodalmi és ifjúsági** könyvekben, valamint **legújabb művészi lapokban.**

x Női chevreaux v. box cipő 7 kor., férfi box cipő 8 kor., chevreaux 9 kor., fiú box cipő 7 kor. 35-39 számig finom női fél cipő 5 kor., nyú szőr kalap 5 kor. állandó parti vételek Feketénél Elite-kávéház mellett. Calosnik nagyon olcsó árban.

x EGY HÁZ Szaniszló-utcán pénz nélkül megvehető. Cim megtudható a kiadóhivatalban.

x TŰZIFA hasábos és aprítva, ugyszintén elsőrendű porosz kőszent házhoz szállít **Weiszberger és Társa.** Telefon 688. Telép: Váradvelence, vasutnál.

x Karaguly E. úri szabó-üzletét november hó 1-től Rimanóczy-utca, Guttman-házba áthelyezte.

Ne hagyja magát félrevezetni!

Csillárgyár

Nagyváradon csak egy van. Gyártelep: **Szent János u. 20.** Iroda s raktár: **Bémer tér 3.** A n. é. közönség szíves tudomására adom, hogy villamos felszerelési vállalatomhoz a gyártást is felvettem. **10 éve fennálló** vállalatom a legnagyobb garancia, hogy a legolcsóbb beszerzési forrás cégem. Tömeges partfogást kérve kiváló tisztelettel **STERN.**

SZÍNHÁZ

Heti műsor:

Vasárnap délután: Boszorkányvár, este: Ostrom.

Hétfő: Az ostrom.

Kedd: Az ostrom.

Szerda: Az ostrom.

Boszorkányvár. Ma délután Milöcher operettje kerül színre, vendégszerepléssel kapcsolatban. Csáky Ferenc, az aradi színház baritonistája fel fog lépni Józsi esodás szerepében.

Színházi tere-fere.

Déli szünet a próbák alatt. Lány, szóke napfény a színház előtt. Diszkrét csevegés folyik a kis csoportokban. Az egyik délceg huszártisztet a legszebb nők ostromálják nyugtalan kérdésekkel.

— Hát igazán lesz háború?

— Egészen bizonyos.

— És maguk is elmennek?

— Elmegyünk. Két nap múlva a határon vagyunk.

Szentgyörgyi Márta évődik a tisztékkel:

— Gyerekek, én nem maradok itt. Megyek veletek a háborúba.

Angyal Ilka szomorúan nézi-nézi a viruló szépségű, fiatal Mártát s aztán azt mondja:

— Hej! Engem már oda sem hívják be...

Medgyaszaiék családi örömeik vannak. Haza hozták a pesti rokonoktól a két éves gyereket.

A minap ebéd után hazamegy az apa és az ajtóból örvendezve szólítja a kis gyereket:

— Gyere ide, gyere ide hozzám!

A gyerek ijedten menekül az anyja mögé és sirva mondja:

— Jaj bácsi, bácsi, ne bántson!...

Az apa megütődik egy pillanatra... Aztán elkacagja magát.

A dolog t. i. úgy áll, hogy a gyerek már egy éve nem látta az apját s most még bácsinak hívja néha...

Ez pedig az ellenkezője annak. Egy újságíró, kollégánk, akiről köztudomású, hogy rajongásig szereti a feleségét, megy hazafelé este a Bémer-téren a feleségével.

Egyszerre az Apolló felől kitért karokkal érkezik elibük egy idegen gyermek s lelkesedő örömmel kiáltja:

— Apa, apa!...

— És belekapaszkodik a férfi téli kabátjába.

Pillanatnyi zavar, szó nélküli csend... A férj azonban nem jött zavarba s mosolyogva nézte a felesége meglepődését.

A következő percben kihuzta pénztárcáját s egy husz fillérest adott a gyerekeknek, aki azt meg sem köszönve, elfutott.

Aztán megmagyarázta:

— Így szoktak zsarolni a nagyváradai anyák. Most valahol várja az anyja ezt a gyereket s elveszi tőle a husz fillért.

S ugy is volt. A raffinált anya ott ült a Körözs fekete partján s várta az eredményt.

NYILTÉR

Dr. Roskopf Béla

egyetemes orvostudor, a
közkórház volt alorvosa
orvosi rendeléseit a

Szent László-tér 6. sz.
(Molnár-féle) házban megkezdte.

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával
művészikivitelben szájpdlás
nélkül is készít **kitűnő** hiru
nevü

Fogtechnica

Özv. Dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

Fekete Sással szemben

IRODALOM

A „Vasárnapi Ujság” december 1-i száma feltűnést keltő érdekes képeket közl a harétről, Albánia most emlegetett pontjairól, (Benda Jenő albániai cikkével), Prohászka és Edl Tivadar konzulokról, a Nemzeti Színház ujdonságáról, Stefánia hercegnő oroszvári vadászatáról, stb. Szépirodalmi olvasmányok: Bertha Sándor, a most elhunyt kiváló író és zeneszerző cikke, Szende-Dárday Olga és Barrie regénye, Szép Ernő cikke, Schöplin Aladár színházi cikke, Lányi Sarolta verse. Egyéb közlemények: Bertha Sandr nekrológja és arcképe s a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet, sakkjáték, stb. — A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre öt korona.

Az Élet című képes heti folyóirat december 1-i számában elbeszéléseket írtak Toma István és Kádár Lehel, verseket Bodor Aladár és P. Pál Üdön. Lamperth Géza folytatja mesejátékát. Hevesi Sándor cikke színészi felfogásról, Gineverné Györy Ilona

londoni levele, Sztrakonieczky Károlynak az új hercegprimásról írt arcképe, valamint a rendes rovatok és bő illusztrációk teszik érdekessé az Élet legújabb számát.

TÁVIRÁTOK

Poroszország a Vatikán ellen.

Berlin, nov. 30.

(Saját tud.) A birodalmi kancellár ma azt mondta, hogy Poroszország nem tűrheti, hogy a pápa az állam jogaiba beleavatkozzon. Ezt a kijelentést a pápának arra az encykliájára tette, amelyet a munkásszervezetek ügyében küldött a pápa. Kijelentette a kancellár, hogy még egy ilyen eset és megszakítják a Vatikánnal a diplomáciai összeköttetést.

Kettős gyilkosság.

Hódmezővásárhely, nov. 30.

(Saját tud.) Nagy Lajos borbélymester ma revolverrel rálőtt Németh Mariskára, akit nem engedtek meg, hogy feleségül vegyen. A golyó szíven találta a leányt, aki nyomban meghalt. Ezután maga ellen fordította a fegyvert Német és önmagát ölte meg.

Agyonvert kisleány.

Budapest, nov. 29.

(Saj. tud.) A Hajdu-utca 5. szám alatti lakók elhatározták, hogy a házigazda ellen sztrájkot fognak rendezni, mert az folyton emeli a házbért. A lakók már tegnap megkezdtek a sztrájkot. Az udvarontegnap délben összegyűltek, az asszonyok fazekakat vertek, a férfiak tepsiiket ütöttek. A lakók közt volt egy Zóka János nevű ember, aki nem csatlakozott a tüntetőkhöz. Ennek az embernek egy 6 éves kis Zsófi nevű leánya szívtén a tüntetők közt volt és egy lábost vert. A tüntető lakók a gyermekeken töltötték bosszújukat. Rárontottak a kisleányra és addig verték míg egy rendőr nem vette ki kezük közül. A gyermeket kórházba szállították, ahol meghalt.

Szerbia enged.

Belgrád, november 30.

Szerbia az albán kérdésben lényegesen engedett a nagyhatalmak állásfoglalásának pressiója alatt.

A taifun gyilkos csatája.

Washington, nov. 30.

A Filippini szigetek a kormányzója sürgönyjelentése szerint a taifun Tetlovan és Tatic községeket szétromolta. A kormány egy hajót küldött segítségül. Más jelentések sze-

rint két községben 15—17.000 embert sebesített, illetve ölt meg a taifun.

SZERKESZTŐI PÓSTÁJÁ:

T. munkatársainkat kérjük, sziveskedjenek úgy a naptár, mint a karácsonyi melléklet részére szánt dolgozataikat minél előbb hozzánk juttatni.

K. L. Nagyvárad. Adventi táncmulatságokat nem reklamozunk. Csodálkozunk, hogy a tanítók megengedték, hogy ilyen időbe tegyék mulatságukat. Látszik, hogy az új elnök szabadkőműves.

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Irányzat a balkáni helyzet nyugodtabb felfogására lanya.

Mai árfolyamok.

Októberi buza	— — —	11.—
Áprilisi buza (1913.)	— — —	11.80
Októberi rozs	— — —	10.40
Áprilisi rozs (1913)	— — —	10.52
Októberi zab	— — —	11.82
Áprilisi zab (1913)	— — —	11.24
Szept. tengeri	— — —	7.74
Májusi tengeri (1913)	— — —	8.03

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradai fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	—	786.—
Osztrák hitelrészvény	—	603.—
Jelzálogbank	— — —	418.—
Leszámitoló és pénzváltó	—	506.—
Magyar bank	— — —	531.—
Közuti vasut	— — —	651.—
Városi villamos	— — —	373.—
Salgótarjáni kőszén	— — —	713.—
Rimamurányi	— — —	689.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5°/_o-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitoló váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenféle bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra.

„Styria-Universal“ Képviselek kerestetnek! Kötőgépek

megmunkálnak **finom** és **vastagszálu pamutot ugyanazon gépen.**
Árjegyzék ingyen. Részletfizetésre is.
Styria-Kötőgépgyár, Graz, III.

Figyelem!

Fióközlet nincs!

NAGY GYULA

Nagyvárad, Olaszi, Rákóczi-ut

ajánlja saját gyártmányu **kefe** és **meszelő nagyraktárát.** Dus választék **finom illatszerekből, pipere-szappanokból** és mindennemű **fésűkből** és **hajtűkből.** Raktáron tart **fürdő** és **kocsi-mosó szivacsokat** jutányos árban. **Fogkefék** felelősség mellett. Különböző karácsonyi és újévi ajándékok olcsó bevásárlási forrása.

Figyelem!

Fióközlet nincs!

Telefon 245. sz.

Telefon 245. sz.

Kalenda János

cégnél

Nagyváradon

a **Szent László-téren**

legjutányosabban beszerezhetők mindennemű

Varrógépek

Gramofonok Kerékpárok

Vadászfegyverek

és vadászati kellékek óriási választékban; ugyancsak **utazási cikkek** is nagy választék található.

Fenti árucikkek előnyös részletfizetésre is kaphatók.

Carbid olcsó napi árban.

Varrógépek, gramofonok olcsón javíttatnak.

G Y E R M E K J Á T É K

a legnagyobb választékban

LŐRINCZ cégnél **Nagyvárad**
Bémer-tér.

Telephon 12-68.

Telephon 12-68.

VÁLLALATI HIRDETÉS.

Van szerencsénk a n. é. közönség becses tudására hozni, hogy 32 évi tapasztalataim és tanulmányaim után a mai kor igényeinek megfelelően

építkezési irodát nyitottunk.

Elvállaljuk épület építését, átalakításokat, csatornázásokat szakszerű kivitelben, szolid árak mellett. Nedves falak a legújabb találmány szerint teljesen szárazra alakítjuk át felelősség mellett.

Szíves megbízásokat kérnek tisztelettel

Kiss István és Fia

képesített kőművesmester

Nagyvárad, Keskeny-utca 9. sz.

Saját ház.

Telefon 1118.

Telefon 10-87. Telefon 10-87.

A legmodernebb bútorokat

készíti

Kovács Zsigmond

m ű a s z t a l o s

Szacsavay-u. 70. sz.

Géperőre berendezve.

Telefon vagy levelezőlap nívásra azonnal megjelenek.

Terv és költségvetés díjtalan.

Francia tűzhelyek!

egyedüli gyártója:

Vajnovszky József

épület- és mülakatos mester

Nagyvárad, Sztaroveszky-u. 27. sz. alatt

Telefon 11-37.

Telefon 11-37.

**Meg van!!
az asszonyok öröme!**

Nem kell többé mérgeledni, csekély tüzelővel gyorsan lehet sütni és főzni, régi tűzhelyeket (sparhelt) át lehet olcsó pénzért alakítani. Háztulajdonosok, mérnök és építész uraknak ár-
engedmény.

Továbbá minden néven nevezendő lakatos munkák jutányos árban. Meghívás esetén házhoz jövök. Vidéki levelekre válaszolok.

Ő CSÁSZ. ÉS APOST. KIR. FELSÉGÉNEK

közös katonai jóté-

XXIX-ik cs. és kir.

LEGFELSŐ FELHATALMAZÁSA FOLYTÁN

kony célokra szánt

államsorsjáték.

Ez az Osztrák birodalomban egyedüli törvényesen engedélyezett sorsjáték 21.146 készpénz nyereményt tartalmaz 625.000 kor. összértékben.

A főnyeremény **200.000** korona.

A huzás 1912. december 19-én fog megtartatni.

Egy sorsjegyetnek ára 4 korona.

Sorsjegyek Wienben a csász. kir. államsorsjátékok osztályánál, III. ker., Vordere Zollamtsstrasse 7. sz. a., továbbá a lottógyűjtődékben, dohánytőzsdékben, adó-, posta-, távirada-hivataloknál, vasuti állomásokon és váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvétel részére ingyen adatnak ki. A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

A csász. kir. lottójövedéki igazgatóság (államsorsjátéki osztálya.)

Igen jó keresetre

tehetnek szert nők csipkehorgolással. Forduljanak válaszbélyeggel ellátott levélben a

Magyar Háziiparfejlesztő vállalatához Déván.

MEZEY JÁNOS ÉS TSA

Nagyváradon, Szent László-tér és Teleki-utca sarkán

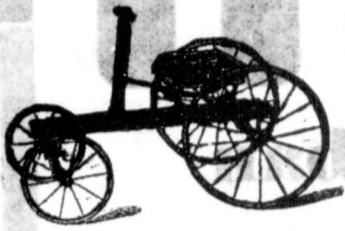
KARÁCSONYI ÉS TÉLI IDÉNYCIKKEK:

mindennemű fűszer, csemege, cukorka, thea, thea-sütemény, rum, likőr, bor, pezsgő, hazai- és déli gyümölcs, KARÁCSONYFA DISZEK nagy választékban

Telefonsz.:
249.

SZOLID SZABOTT ÁRAKBAN!

Telefonsz.:
249.

GYERMEK

JÁTÉK

Eredeti Angol és amerikai játék újdonságok. Börönd, Bördiszmű, Utazó kellékek. Legelőnyösebben beszerezhetők a

BELVÁROSI ÁRUHÁZBAN

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut 10. STERN-palota.

"NIGRIN"

a legjobb cipőkrém az egész világon
Az eddigi világhírű wiksnek vitriol nélküli gyártása is.

ST. FERNOLENDT, WIEN III.

cs. és kir. udvari szállító.

80 éves gyári fennállás.

"Varázsfuvola."

Bárki egy óra alatt megtanulhat rajta játszani. A „Varázsfuvola” rendkívül kellemes, 20 acél trombitahanggal és 4 erős bögővel van ellátva. Diszes kivitelben, kottafüzettel, dalokkal, tokkal, ajándékkal együtt csak 4 korona.

Csakis Vágner „Hangszer-Király” ország-szerte elismert legelőnyösebb hangszeráruházában kapható, Budapest, József-körut 15. — Gyorsjavító műhely. — Kérjen fényképes hangszerárjegyzéket.

Telefon 8 sz.

Telefon 8 sz.

Tiszta, kitűnő borból párolt valódi
dr. Szij József-féle 1890-ből származó, tehát 22 éves **cognac**
amíg a készlet tart, **kizárólagosan**

Janky Antal utódánál

szerezhető be. Fűszerüzlet és csemege a Szent László-téren.

Kosár- és petroleumüzlet ugyanott az udvarban.

Flegman

divatárházában
Nagyvárad, Bémer-tér.

Leszállított árak:

Leány felöltők	20 koronától
Női téli felöltők	50 koronától
Peluche felöltők	75 koronától
Szőrme bundák	100 koronától
Perzsiáner kabátok	500 koronától
Costüm kelmék	3 koronától
Bluz kelmék	2 koronától
Barchetok	50 fillértől
Reklam szövet 120 cm. széles	1 koronától
Reklam flanell	45 fillértől

Savoy-szálloda

Budapest, VIII., József-körút 16
Elsőrangú kényelemmel berendezett utcai szobák. Kitűnő étterem. Mérsékelt polgári árak. Külön termék. Bankettek, esküvők rendezése elfogadjatik.

Estén-
kint

Farkas Vince

hírneves cigányprimás
teljes zenekarával
HANGVERSENYEZ.

Szíves pártfogást kér

SZABÓ TIVADAR,

tulajdonos, a «Nemzeti Kaszinó» v. üzletvezetője és a «Deli» v. főpincére.

Szalonna, prima,
pörkölt, nehéz áru leg-
jutányosabban kapható.
Mindennemű termények
vétele és eladása.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank
és Központi Takarékpénztár Részv.-társ
árusztály.

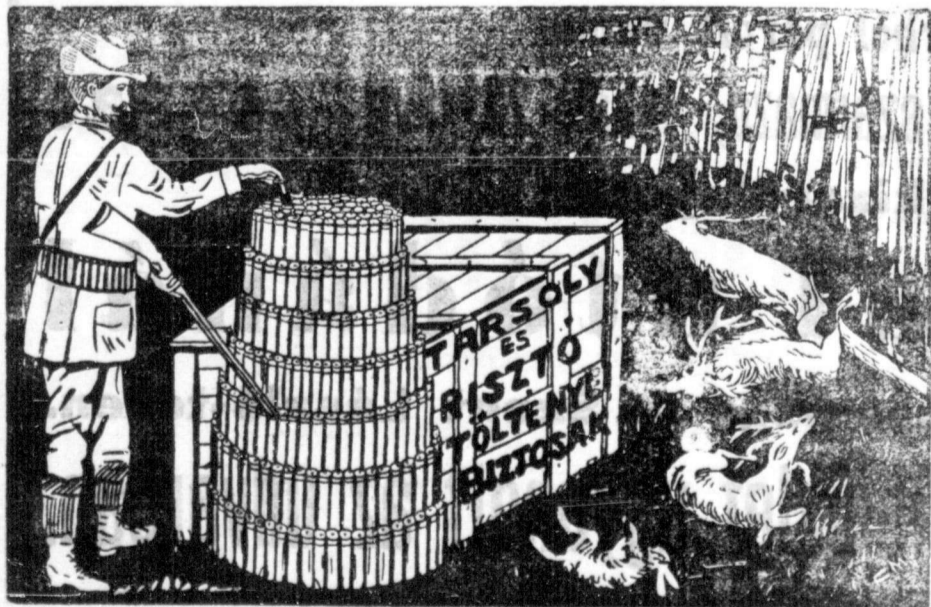
Teleky-utcza 3-ik szám, Telefon 172.

Oltott mész

Bükkfa parkett, cementáru,
cserép, fedéllemez, gipsz, nád,
csatornázás, aszfaltozás stb.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. Telefon 969.

M. kir. lőpor-áruda
Vadászfegyverek
Revolverek

Vadászati felszerelések

Eredeti Valtersdorfi töltények

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Telefon 390.

Telefon 390.

Hanincs meglegedve szabójával, mert drága vagy rossz szul szab vagy nem pontos, szóval bármi okból. Keresse fel **DARABONT GY. és TARSÁ** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi őnt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről ujat készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

HELYBEN TELEFON 11-75 VIDÉKEN

FEST! TISZTIT!

vegyileg női, férfi és gyermek ruhákat.

MOS!

gallér és kézelőket fényesre, csipke és szövet függönyök, bútor szövetek, papi és egyenruhák vegyileg tisztítatnak.

Gyár: Körözs-utca 13.

Felvételi üzlet
Zöldfa Passage 93.

Mokos Sándor.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy Csengeri-utca 21-ik szám alatt saját házamban, egy a mai korak mindenképen megfelelő

**= épület és =
műbutor asztalos**

műhelyt létesítettem. Elfogadok: előszoba és konyha felszereléseket minden kivitelben, továbbá templom, iskola, gyógyszerár és kávéház berendezéseket kellő jártassággal. Rajzzal és költségvetésekkel úgy helyben, mint vidékre készséggel szolgállok. — Tömeges rendeléseket kérve vagyok kiváló tisztelettel

Gaál József
mű-asztalos, Nagyvárad.

TELEFON 11-52.

TELEFON 11-52.

Magas-hőfoku salakmentes
PETROLEUM COAKSOT
waggon vétel mellett szállít:

WEISZ LAJOS

Kereskedelmi és műszaki irodája
Beöthy Ödön-u. 2. Telefon 323.

Cipőt, kalapot

és

uri divat cikket

legolcsóbban csak

Fekete Jenőnél

Nagyváradon

Bémer-téren ELITE kávéház
melletti szerezhethük be.

VAJNOVSZKI FERENC

uri- és női cipész, Szaniszló-u. 55.

Készít uri- és női cipőket mérték szerint. Javítások jutányos árban. Meghívásra házhoz küldök, levelekre válaszolok.

Uj! Uj!

Házi szemét fuvarozási vállalat.

1912. november hó 1-én megindítottam új vállalatomat. Naponként, hetenkénti kiszállítást fővállalok; b. megrendelésekre személyesen megjelenek és pontosan szállítom Tisztelettel

S. Czegléd János

SZENT ANNA-UTCZA 28.

Telephon 10-83. szám.

Fröhlich József

viaszgyertya-gyártó-, méz- és viaszkereskedése
Nagyvárad, Szent János-u.

Ajánlom a Főtisztelendő papság és a n. é. közönség részére templomi viaszgyertyáimat, padló-viaszt főzött állapotban, valódi akác-virág csemege mézet, hófehér lépesméz, mézeskalács különlegességeket. Tisztelettel

Fröhlich József.

Telefon 907.

Telefon 907.

Kajári Dezső

villamosvilágítási vállalata

Nagyvárad, Beöthy Ödön-u. 46. sz.

Készíti a legmodernebb villamos világítási és erőátviteli házitelefons csengő berendezéseket. Motor és dinamó tekercs-lések és szakszerű javítások. Izléses kivitelű csillárokat rajzszerint készít és átalakít. Éjjeli ügyeletes szolgálata.

Telefonszám 1192.

Autó (automobil) tulajdonosok szíves figyelmébe

PNEUMATIK, köpeny és tömlő, vulkanizáló műhely!
TRAPP ISTVAN Budapest, VIII. ker. Tisza Kálmán-tér 26.

Postai megbízás naponként azonnal el lesz intézve. Javítások jutányos árban. Használt gumik a legmagasabb árban megvételnek.

Fey Rezső

mű-bádogos, vízvezeték- és csatornázási vállalat

Szent János-utca 22. szám.
TELEFON 532. TELEFON 532.

Készít udvari fagymentes closteteket vízöblítéssel. Angol-closett berendezést, víztartány vagy önzáró closett csapokkal való öblítéssel. Mindennemű épület- és díszbádogos munkát. Villanyerő gépekkel berendezve.

Mezey Dezső

toronyóra készítő
Nagyvárad, Szt. János-u. 64.

Az ország egyik legrégibb és legmegbízhatóbb toronyóra

készítő telepe.

Olcsó árak, több évi jótállás.

Villanyerő

berendezés.

Kivánatra árjegy zékert bérmentve küld

Legolcsóbb bevásárlási források:

Ha Ön
óráját jól és jutányos árban akarja megcsináltatni, hozza el **FEIN KÁLMÁN** óráshoz, Teleki-u. 9. Dr. Nemes ház. Villamos megállóhely. —
Órákban állandó nagy raktár.

Alapított 1893. **Freund Benjámín** Alapított 1893.
m. órász, ékszerész és látszerész
Nagyvárad, Rákóci-ut, Széchenyi-szálloda épület.
RITKA ALKALOM.
Üzletem átalakítása miatt a teljes raktáramat kiárultom eddig nem létező leszállított árban, arany-, ezüst-, nikkel órákat, aranyláncokat, gyűrűket, fül-függőket és más ékszerszeműeket, kina-ezüst tárgyak, ingaórák, látszereknél 50% engedmény.

Izsák Lidia
mellfűzői, amelyek bécsi modellek szerint készülnek, országos nagy népszerűségnek örvendenek a hölgy közönség körében. Megrendelhető mérték szerint,
Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 1.
Fűző üzlet: TELEFON 1-53. szám.

Mezey János és Társa
fűszer, csemege kereskedése
Nagyváradon, szt. László-tér és Teleki-utca sarok.
Szolid üzlet többet nem ad, de kevesebbet sem.

Hallatlan
olcsó árban készít Piski **Ferenc** cipész úri és női cipőket csak egy próba és ön meg fog győződni
Szent János-utca sarok, Schvarc Farkas-féle házban.

HA A KOSSUTH-
utczába vezetl útja, keresse fel a legjobb hírnévnek örvendő
KEPES ETEL
varró- és himző előnyomdáját, ahol bevásárlásait a legolcsóbban eszközölheti kézi munkáanyagokban.

Izléses arany- ezüst ékszerek, finom, órák legolcsóbban kaphatók
Szilágyi Géza és Ts-nál
Rákóci-ut
Telefon. 630.

Tátray Sándor
telefon 558. telefon 556.
NAGYVÁRAD
Körözs-utca 11. sz.
Épület és műlakatos vízvezeték és vasszerkezeti munkák.

NE ADJUK
pénzünket idegen cégnek, vegyünk
lánckútát
MÁRKUTZ JÓZSEFNÉL
Akadémia-u. 1. sz.

Czukrász
sütemények minden alkalomra házhoz szállítással jutányos árban eszközöltenek. Meghívásra házhoz küldök, levelekre válaszolok. Vidékre napi expedíálás.
Molnár János cukrász
Kolozsvári-u. 50.

Legolcsóbban vásárolhat
Haás Simon
divatúru üzletébe **Kert-utcán a Löwinger-féle helyiségbe**, férfié és női divatcikkeket és mindennemű rövidárut.

Alapított 1895-ben.
Deo Adjuvante!
Imrek Károly
épület és műbutor asztalos N.-Várad, Alapi-utca 10. szám.
Alapított 1895-ben.

Udvari kávéház
családok kellemes szórakozó helye. Esténként Bebe Kálmán teljes zenekarával hangversenyez. — Bejárat
Szt. László-tér és Zöldfa-utca.

FELDSTRICK KÁLMÁN
könyvkötészete és dobozgyártása
NAGYVÁRAD, Rákóci-ut, Moskovits palota
Biharmegye és N.-Várad város kir. itélőtábla és a megyei főszolgabíróóságok és körjegyzőségek szerződéses szállítója.

ROZSNYAY JÓZSEF
mű-asztalos, Nagyvárad Kolozsvári-u. 77.
Európa nagyobb városaiban évek során át szerzett gyakorlati ismereteim lehetővé teszik, hogy a mai közönség részére a művészi kivitelű különlegességi munkákat is kellő szak-tudással a leppontosabban elvégezzem. Készítek továbbá: modern háló, szalon, bútor és üzleti-berendezéseket, portálokat, lakás- és kastély-berendezéseket minden still és kivitelben a legszolidabb árak mellett. Egy kísérlet elengedő, hogy a t. uri közönség bizalmát továbbra is kiérdemeljem.
Tisztelettel **ROZSNYAY JÓZSEF**, műasztalos.

Szántó Dezső
Első
nagyváradí
REDÖNY-
GYÁRA **Rulikovszky-ut**
TELEFON 491.

Csoda elárusítás!!!!
Partiba vettem, szőnyeg, ágy és asztal garnitúr, rumberger vászon, se-lyem és csipke dolgokat.
Félárba árusítom.
Löwinger Márton
versenyáruháza Kert-u. 1. sz.

Kerékpár varrógép s gramophon javításokat készíttetni legolcsóbb
Horvát Béni
mechanikusnál,
Kossuth Lajos-utca 18.
Az összes alkatrészek állandóan raktáron.
TELEFON 1038. szám.

Haas Lajos
Gáz és villanyberendezési vállalat.
Elvállal mindennemű gáz és villanyszere- léseket és jókarbantartását.
TELEFON 1038. sz.

PENCZ JÁNOS
(cipész, szakiparos.)
NAGYVÁRAD,
Szt. János-u. 34.
Készít mérték szerint úri és női (Orthoepéd cipőket is) jutányos árban mérték szerint. Meghívásra házhoz jövök.

Petry Árpád
órász- és műszerész
Nagyvárad, Rákóci-ut 9.
Tarsoly és Risztó mellett, a Rimanóczy-palotával szemben. Mindennemű műszerész munkák szakzerű javítása elfogadtatik.

Alapított 1880-ban
Schopper György
utóda veje
Rohoska Pál
Villanyerőre berendezett gépjavitó, vas és rézöntő
NAGYVÁRAD,
Sánc-utca 22. sz.

Uj keztűs és sérvkötő készítő!!
Keztűk mérték után gyorsan es legjutányosabb árban készíttetnek. B. áli keztűk 70 cm. hosszú, csak 6 korona. Tisztítások és javítások azonnal eszközöltenek. **Ruganyos sérvkötők 4 korona.**
HORVÁTH B.
Nagyvárad, Szt János-utca

A NOVEMBERI költözködésekkor a legolcsóbb
HIRNM. és FIA
villamossági vállalatához fordulni
Kossuth Lajos-u. 16. sz.
Nagy csillárraktár.
Telefon 10-54. Telefon 10-54.

Györy Sándor
villanyerőre berendezett késes és köszörűdéje
Kert-utca, 4. szám.
Elvállal mindentféle speciál köszörüléseket és javításokat, haj- és szakál vágó és lönyiró gépet, zsillette és mindentféle más borotvák köszörülését pontosan eszközöli.

Moly irtó szerek
rovarpor, poloska tinktura, s többféle háztartási cikkek **parket beeresztő viaszok kaphatók**
VADÁSZ ALBERT
„Angyal” drogueriában **BÉMER-TÉR.**

Fotbal cipők, gumi térdvédők, dresszek a legolcsóbban kaphatók
Lefkovits és Kácsér
Zöldfa-u., cipő, kalap és uridivat áruházában.

Villamos berendezéseket, u. m. magánépületek világitási felszereléseit, csengő házi telephon, ipartelepek, gyárak, és malmok. Villamos világitási és erőátviteli berendezéseit pontosan és szakavatottan készít
SZENES SÁNDOR
villamos berendezési vállalata **Szalárdi-u. 9.** Költségvetéssel díjtalanul szolgálók, meghívásra azonnal jövök.

Ha a Szent János-utczába vezetl útja, keresse fel a
Szerecsen Királyt,
ahol a legolcsóbban lehet vásárolni **harisnyát, keztűt, trikót, csipkét, Himzések és szalagok, fehérneműk, rövidárut** nagy választékban. Szives pártfogást kér **UNGERKEIDER SALAMON**
Szt János-utca 4.